

משנה - פרה - רע"ב

• [פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#) • [פרק י](#) • [פרק יא](#) • [פרק יב](#)

[פרק א](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

[פרק ב](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

[פרק ג](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#)

[פרק ד](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

[פרק ה](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#)

[פרק ו](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

[פרק ז](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#) [משנה יב](#)

[פרק ח](#)

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה י משנה יא

פרק ט

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט

פרק י

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו

פרק יא

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט

פרק יב

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה י משנה יא

א

פרק

א

משנה

-

א

פרק

רבי אליעזר אומר עגלה בת שנתה. עגלה ערופה צריך שתהא בת שנתה ולא יותר: ופרה אדמה בת שתי שנים. דלשון פרה משמע דקשישא טפי מעגלה: וחכמים אומרים עגלה ערופה כשרה אפלו בת שתיים. וכל שכן בת שנתה, אלא דאפלו בת שתיים עגלה היא. ואף על גב דקימא לן כל מקום שנקמר עגל, בן שנה הוא, סברי רבנן שאני עגלה ערופה דכתיב בה (דברים כא) עגלת בקר, ולא כתיב עגלה סתם: שפא תשחיר שלא תפסל.

שָׂאִם יוֹלְדוּ בָּהּ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת שְׁחוּרוֹת פְּסוּלָה, דְּכַתִּיב (בְּמִדְבָּר יט) אֲדַמָּה תִּמְיָמָה, שְׁתֵּהָא תִּמְיָמָה בְּאֲדַמְיָמוֹת. וְהִלְכָה, דְּפָרָה אֲדַמָּה בֵּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים אוֹ בֵּת אַרְבַּע וְזִקְנָה כְּשָׂרָה, אֲלֵא שְׂאִין מִמְתִּינִין לָהּ, שְׂמָא תִּשְׁחִיר וְתַפְסִל: **לֹא שָׁמַעְתִּי אֶלֶּא שְׁלִישִׁית.** כִּדְ שָׁמַעְתִּי שְׂאִין כְּשָׂרָה לְפָרָה אֲדַמָּה אֲלֵא שְׁלִישִׁית: **כִּדְ שָׁמַעְתִּי סִתָּם.** וְאִין לִי לְפָרֶשׁ: **שְׁלִישִׁית.** מִשְׁמַע שְׁלִישִׁית לְאַחֲרוֹת בְּמִנְיָן, שְׁנוֹלְדוּ שְׁתֵּי פָרוֹת אַחֲרוֹת לְפָנֶיהָ וְזֹאת שְׁלִישִׁית לָהּ: **שְׁלִישִׁית.** מִשְׁמַע שְׁהִיא בֵּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים: **רְבִיעִי לְאַחֲרִים.** כְּשִׁישׁ אַרְבַּעָה כְּרָמִים שִׁיד לֹמֵר עַל הָאֲחֵרוֹן שְׁהוּא רְבִיעִי לְאַחֲרִים, אֲבָל רְבִיעִי מִשְׁמַע כְּרָם בֵּן אַרְבַּע שָׁנִים: **הָאוֹכֵל בְּבֵית הַמְּנַגֵּעַ פָּרֶס.** הַשׁוֹהָה בְּבֵית הַמְּנַגֵּעַ כְּדִי אֲכִילַת פָּרֶס, מְטַמָּא בְּגָדִים שְׁעָלָיו. פָּרֶס הוּא חֲצִי כֶּכֶר מִשְׁלֹשׁ כְּפָרוֹת לְקַב: **אֲמָרוּ לוֹ אֲמֹר מִשְׁמָנָה עֶשְׂרֵה לְסָאָה.** כְּלוּמַר, הִיָּה לָךְ לֹמֵר מִשְׁמָנָה עֶשְׂרֵה לְסָאָה, שְׁהַסָּאָה שְׁשָׁה קַבִּין, וְשְׁלֹשׁ כְּפָרוֹת לְקַב הֵן שְׁמָנָה עֶשְׂרֵה לְסָאָה: **כִּדְ שָׁמַעְתִּי.** מִרְבוּתִי, וְאִין בְּיָדִי לְפָרֶשׁ לָמָּה לֹא אֲמָרוּ הֵם מִשְׁמָנָה עֶשְׂרֵה לְסָאָה: **אֲנִי אֶפְרָשׁ.** מֵאִי נִפְקָא מִנָּה בֵּין זֶה לְזֶה: **מִשְׁלֹשׁ לְקַב אִין בּוֹ חִלָּה.** דְּחִמֵּשׁ רְבִיעִיּוֹת קָמַח וְעוֹד, חֲזָבִין בְּחִלָּה, וְהִלְשׁ קַב בְּלִבָּד אִין מִפְרִישׁ מִמָּנָה חִלָּה. הִלְכָד כְּשִׁאֲתָה אוֹמֵר מִשְׁלֹשׁ כְּפָרוֹת לְקַב, מִשְׁמַע שְׁלֹא הִפְרִישׁ מִהֵן חִלָּה, וְכִשִׁאֲתָה אוֹמֵר מִשְׁמָנָה עֶשְׂרֵה לְסָאָה, נִמְצָא שְׁכַל כְּכֹר הוּא פָחוֹת מֵהַ שְׁמַעְטָתוֹ חִלָּתוֹ, שְׁהִלְשׁ סָאָה צָרִיד לְהַפְרִישׁ מִמָּנָה חִלָּה:

פרק א - משנה ב

וּפְרָ שְׁנֵי בֵּן בְּקָר תִּקַּח לְחִטָּאת. בְּטָהֳרַת הַלְוִיִּם כְּתִיב (שם ח) בְּפִרְשֵׁת בְּהַעֲלֹתָךְ. וְהֵאֵי שְׁנֵי יִתְרָה הוּא, דְּכִינּוֹן דְּכַתִּיב בְּתִרְיָה וְעֵשָׂה אֶת הָאֲחֻד חִטָּאת וְאֶת הָאֲחֻד עֵלָה, מִמִּילָא יִדְעָנָא דְּתִרְיָ נִינְהוּ, אֲלֵא כְּתוּב שְׁנֵי לְלַמֵּד שְׁהוּא בֵּן שְׁתֵּי שָׁנִים, דְּכִי הִיכִי דְלָבַת שְׁלֹשׁ קָרִי שְׁלִישִׁית, הִכִּי נִמְי לְבֹן שְׁתֵּי קָרִי שְׁנֵי: **וְחֻכְמִים אוֹמְרִים כו'.** וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים:

פרק א - משנה ג

מִיּוֹם לְיוֹם. נוֹלַד בְּאֲחֻד בְּאֲלוּל, לֹא שְׁלָמָה לוֹ שְׁנָה עַד אֲחֻד בְּאֲלוּל שֶׁל שְׁנָה שְׁנִיָּה, דְּבַתֵּר שְׁנָתוֹ אֲזַלִּינּוּ {ה}, וְלֹא בַתֵּר שָׁנִים שֶׁל מִנְיָן הָעוֹלָם. וְאִם נִתְעַבְרָה שְׁנָה, נִתְעַבְרָה לוֹ. וְכֹן בְּאֵילִים בְּנֵי שְׁתֵּי: **אִינוֹ כְּשֶׁר לֹא לְאֵיל {ו}.** דְּאִינוֹ נִחְשָׁב אֵיל עַד שִׁיפְנִס שְׁלֹשִׁים יוֹם {ז} מִשְׁנָה שְׁנִיָּה לוֹ: **פְּלִגְס.** לְשׁוֹן פְּלִג, כְּלוּמַר מִמְצָע בֵּין זֶה לְזֶה, יִצָּא מִכָּלל כְּבֵשׁ וְלְכָלל אֵיל לֹא בָּא: **נוֹקֵד.**

לְשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה בְּנִקְדָּיִם (עמוס א) שֶׁפְּרוּשׁוֹ בְּעֵלֵי הַצֹּאן : פְּרֻכְדֵיגְמָא. לְמַטְבַּע
שֶׁנִּפְסַל קוֹרִין כּוֹ בְּלִשׁוֹן יוֹנִי. אֵף זֶה נִפְסַל מִתּוֹרַת אֵיל וּמִתּוֹרַת כֶּבֶשׂ : מִבֵּיא
עֲלִיו נִסְפֵי אֵיל. שְׁלִישִׁית הַהֵין. וְנִפְקָא לָן מִדְּכִתִּיב אוֹ לְאֵיל, לְרַבּוֹת אֵת
הַפְּלִגְס לְנִסְפֵי אֵיל :

פרק א - משנה ד

חטאת הצבור. כְּגוֹן שְׁעִירֵי רְאֵשֵׁי חֲדָשִׁים וְשֵׁל מוֹעֲדוֹת וְעוֹלוֹתֵיהֶן, כִּלְהוֹ
בְּנֵי שָׁנָה נִינְהוּ: **חטאת היחיד.** כְּשֶׁבָּה אוֹ שְׁעִירָה : **וְאִם הִקְרִיבוּ בַיּוֹם**
שְׁמִינֵי פְּשָׁרִים. דְּכִתִּיב (ויקרא כב) וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינֵי וְהִלָּאָה יִרְצָה, וְנֶאֱמַר
בְּבָכוֹר (שְׁמוֹת כב) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינֵי תִתְּנוּ לִי, מֵהַ בָּכוֹר עָשָׂה יוֹם שְׁמִינֵי כְּשֶׁמִּינֵי
וְהִלָּאָה, אֵף בְּשֶׁאֵר קִרְבָּנוֹת עָשָׂה יוֹם שְׁמִינֵי כְּשֶׁמִּינֵי וְהִלָּאָה. מִיְהוּ בְּמִידֵי
דְּחוּבָה מְצוּהָ מִן הַמְּבַחֵר לְהַבִּיא מִיּוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֵילָף : **וְהַפְּסָח.** אֵף עַל גִּב
דְּחוּבָה הוּא, לֹא חָשׂוּ חֲכָמִים, מִשּׁוּם דְּנִסְבֵי לְפִי נִפְשׁוֹת, שְׁלֹא יבֵא לִידֵי
נוֹתֵר כִּיּוֹן שְׁאִינוּ נֶאֱכָל [אָלָא] לְחַבּוּרָה אַחַת [יא] :

פרק ב

פרק ב - משנה א

רבי אליעזר אומר פרה מעפרת פשרה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּנּוֹן דְּהִכָּא קִיָּמִי
בְּשִׁיטַת רַבִּי יְהוּדָה [א] דְּאָמַר לְקַמֵּן בְּפִרְקִין דְּעָלָה עֲלֶיהָ זָכַר אֵינָה פְּסוּלָה
אֶלָּא אִם כֵּן עָלָה עֲלֶיהָ מִדַּעַת בַּעַל הַפָּרָה, וּפְלִיגֵי הִכָּא בְּמַעֲבַרְתָּ שְׁעָלָה עֲלֶיהָ
זָכַר מַעֲצָמוּ בְּלֹא דַעַת הַבְּעָלִים. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּמַכְשִׁיר סִבַּר עֶבֶר יִרְדּוּ אִמּוֹ
הוּא וְהוּי כְּגוּפָה דְּפָרָה, וְרַבִּנּוֹן דְּפָסְלֵי סִבְרֵי עֶבֶר לָאוּ יִרְדּוּ אִמּוֹ הוּא וְנִפְסָלַת
מִחֲמַת מְלֹאכָה, שְׁנוּשְׂאֵת אֶת עֶבְרָה. וְהִלְכָה שְׁהִיא פְּסוּלָה מְשַׁעָה שְׁעָלָה
עֲלֶיהָ זָכַר אֶפְלוּ שְׁלֹא מִדַּעַת בְּעָלִים וְאֶפְלוּ אֵינָה מַעֲבַרְתָּ, וְדִלָּא כְּרַבִּי
יְהוּדָה : **אֵינָה נִלְקַחַת מִן הַנִּכְרִים.** שְׁחֲשׂוּדִים עַל הַרְבִּיעָה, וְשִׁמָּא נִרְבַּעַת
בִּידָם [ב] : **וְחֲכָמִים מַכְשִׁירִין.** מִפְּנֵי שְׁהַבְּהֵמָה נַעֲשִׂית עֶקְרָה כְּשֶׁרֹבְעָה,

שְׁהַנְכָרִי חָס עַל בְּהֵמָתוֹ שֶׁלֹּא תַעֲקֹר : וְלֹא זֶה בַּלְבָּד. לֹא בְּפֶרֶת חֲטָאת בַּלְבָּד פְּלִיגִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבָּנּוּ, אֲלֵא בְּכָל קִרְבָּנוֹת הַצְּבוּר וְהַיְחִיד פּוֹסֵל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אִם נִלְקָחוּ מִן הַנְּכָרִים, דְּחִישׁ לְרַבִּיעָה. וְחֲכָמִים מְכַשְׁרִין. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר : בְּאִין מֵהָאֲרָץ וּמְחוּצָה לָאֲרָץ. כָּל הַקִּרְבָּנוֹת בְּאִין בֵּין מִן הָאֲרָץ בֵּין מְחוּצָה לָאֲרָץ בֵּין מִן הַחֲדָשׁ בֵּין מִן הַיָּשׁוּן : חוּץ מִן הָעֹמֵר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם. דְּאָמַר קָרָא (וַיִּקְרָא כג) כִּי תִבְאוּ אֶל הָאֲרָץ וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וְהִבַּאתֶם אֶת עֹמֶר, וּבְשֵׁתֵי הַלֶּחֶם כְּתִיב (שם) מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תִּבְיֹאוּ לֶחֶם. וְאִין בְּאִין אֲלֵא מִן הַחֲדָשׁ, דְּכְתִיב בְּהוּ מִנְחָה חֲדָשָׁה :

פרק ב - משנה ב

יִגְד. יַחֲתִיד. כְּמוֹ גִדּוֹ אֵילָנָא (דַּנִּימָל ד) : וְהַנְּסֵת. קְטִנָּה בְיוֹתֵר. שְׁזָה מוּם בְּאֲדָם וְאִינוּ מוּם בְּבַהֲמָה {ד} : יִבְלֵת. וּוְרֹא"ה בְּלַע"ז : רַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה :

פרק ג - משנה ג

יוֹצֵא דָפֶן פְּסוּלָה. כְּשֶׁאָר קִדְּשִׁים. דְּכְתִיב (וַיִּקְרָא כב) כִּי יוֹלֵד, פָּרֵט לְיוֹצֵא דָפֶן. וְאִף עַל גַּב דְּפָרָה לֹא קִדְּשִׁי מִזְבֵּחַ הִיא אֲלֵא קִדְּשִׁי בְּדֶק הַבַּיִת, מִכָּל מְקוֹם יוֹצֵא דָפֶן פְּסוּלָה, דְּחֲטָאת קָרִיָּה רַחֲמֵנָא : רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְכַשֵּׁיר. בְּאֲתַנּוּן וּמַחִיר דְּוִקָא. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר : כָּל הַמוּמִין הַפּוֹסְלִים בְּמִקְדָּשִׁים. בְּבִכּוּרוֹת פָּרֶק עַל אֵלוֹ מוּמִין, מִפְּרָשִׁים הַמוּמִין הַפְּסוּלִין בְּמִקְדָּשִׁים : פּוֹסְלִים בְּפָרָה. דְּכְתִיב (בְּמִדְבָר יט) אֲשֶׁר אִין בָּהּ מוּם : עֵבֶר בָּהּ אֶת הַנְּהָר אַחַז בְּזִנְבָה. נִסְתַּיַע בָּהּ כְּשֶׁעֶבֶר אֶת הַנְּהָר : קִפַּל עָלֶיהָ אֶת הַמוּסָרָה. הַחֲבֵל שֶׁקוֹשֵׁר אוֹתָהּ בּוֹ קִפְלוּ וּנְתַנּוּ עַל גּוּפָה : נִתַּן טְלִיתוֹ עָלֶיהָ פְּסוּלָה. נֶאֱמַר בְּפָרָה (שם) אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל, וְנֶאֱמַר בְּעֵגְלָה עָרוּפָה (דְּבָרִים כא) אֲשֶׁר לֹא עִבְדָּה בָּהּ אֲשֶׁר לֹא מְשַׁכָּה בְּעַל, מָה עַל הָאֲמוּר בְּעֵגְלָה עָשָׂה שְׂאֵר עֲבוּדָה פְּסוּלָה כְּעַל, אִף עַל הָאֲמוּר בְּפָרָה עָשָׂה שְׂאֵר עֲבוּדָה פְּסוּלָה כְּעַל {ו} : בְּשִׁבִיל שְׂלֵא תַחֲלִיק. שְׂלֵא יַחֲלִיקוּ רַגְלֶיהָ וְתַפֵּל : לְצַרְדָּא אַחֵר פְּסוּלָה. וְאֲפִלוּ לְצַרְפוּ וּלְצַרְפָּה

פרק ב - משנה ד

עלה עליה זכר פסולה. אף על גב דלא ניחא ליה, משום דדמיה יקרים ומפסיד טובא, ובעבודה דלא ניחא ליה לא מפסלה, דכתיב בעגלה ערופה [שם] אשר לא עבד בה, כתיב עבד וקרינו עבד, מה עבד דניחא ליה, אף עבד דניחא ליה, וילפינו פרת חטאת מנה. מכל מקום הואיל ובשאר פרות הנה ניחא ליה, חשבינו לגבי פרת חטאת נמי ניחא ליה. ועוד אם באת להכשיר אם כן הנה ניחא ליה, ומשום הכי פסולה: העלהו פסולה. לאו דוקא העלהו, אלא אם עלה עליה לדעת הבעלים, אפלו עלה מעצמו פסולה. ואם שלא לדעת הבעלים, כשרה. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק ב - משנה ה

היו בה שתי שערות שחורות פסולה. דכתיב אדמה תמימה, אי במומין הרי כבר אמור אשר אין בה מום. אלא שתהא תמימה באדמימות: רבי יהודה אומר בתוך כוס אחד. גרסינו, ולא גרסינו אפלו. במקום שהיה שונה תנא קמא גמא, היה שונה רבי יהודה כוס. גמא וכוס אחד הוא, אלא שחייב אדם לומר בלשון רבו, שרבו של רבי יהודה היה קורא לגמא כוס. הכי מוכח בתוספתא: מוכיחות. מכונות וסמוכות זו בצד זו: רבי אליעזר אומר אפלו חמשים. כלומר אפלו טובא והן מפזרות, יתלש. והלכה כתנא קמא: אחר הנראה. הינו אחר ראשון של שערות: אחר העקר. ואם עקרון מאדים וראשון משחיר ויש בעקר שמאדים כדי שינטל בפי הזוג, יגזז [יא] ראשון המשחיר והיא כשרה. אבל אם אין בעקר המאדים שעור שיוכלו להנטל בפי הזוג, פסולה אפלו לדברי חכמים. ששעור שתי שערות האמורות בכל מקום, הוא כדי שיהיו נטלות בפי הזוג. וכן הלכה:

פרק ג

שבעת ימים כו' מפרישין כהן השורף את הפרה. דכתיב בפרשת מלאים (ויקרא ח) כְּאֶשֶׁר עָשָׂה בַיּוֹם הַזֶּה צֹוֹה ה' לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, לַעֲשׂוֹת, זֶה מַעֲשֵׂה פָרָה. לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם, זֶה מַעֲשֵׂה יוֹם הַכַּפּוּרִים. שֶׁהִכְהִן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה וְכִהֵן גְּדוֹל הָעוֹבֵד בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים טְעוֹן פְּרִישָׁה שְׁבַעַה כְּמוֹ שֶׁהָיוּ טְעוּנִים אַהֲרֹן וּבְנָיו בְּשִׁבְעַת יָמֵי הַמְּלֵאִים, דְּכָתִיב (שם) וּמִפְתַּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שְׁבַעַת יָמִים. וְהָיוּ מִפְּרִישֵׁין אוֹתוֹ מֵאֲשֶׁתּוֹ שְׁמָא יָבֵא עַל אֲשֶׁתּוֹ וְתִמְצָא נִדָּה, וְהַבּוֹעַל נִדָּה טְמֵא שְׁבַעַת יָמִים וְלֹא יוּכַל לְשׁוֹרֵף הַפָּרָה: **הַבִּירָה.** אֵיךְ דְּאִמְרֵי מְקוֹם הָיָה בְּהַר הַבֵּית וּבִירָה שְׁמוֹ. וְאֵיךְ דְּאִמְרֵי כָּל הַמְּקֻדָּשׁ קְרוּי בִירָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶל הַבִּירָה וְגו' [דְּבַרֵי הַיָּמִים א יט]: **צְפוּנָה מְזֻרְחָה.** טְעָמָא דְּמִפְּרִישֵׁים הִכְהִין הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה לְלִשְׁכָּה שֶׁהִיא צְפוּנִית מְזֻרְחִית, כִּינּוּן דְּחֻטָּאת הִיא [א] וְחֻטָּאת טְעוּנָה צְפוּן, תְּקִינּוּ לִיהּ רַבָּן בְּצְפוּנָה מְזֻרְחָה כִּי הֵיכֵי דְלָהּוּי לָהּ הַפָּרָה [ב]: **וּבֵית אֲבֹן הֵיחָה נִקְרָאת.** לְפִי שֶׁכָּל מַעֲשֵׂיָהּ הָיוּ בְּכָלֵי גְלָלִים כְּלֵי אֲבָנִים כְּלֵי אֲדָמָה שְׂאִינּוּ מִקְבָּלִין טְמֵאָה, וּבָהֶם בְּלִבָּד הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ כָּל שְׁבַעַת יָמֵי הַפְּרִישָׁה [ג], מִשּׁוּם דְּטָבוּל יוֹם כָּשֶׁר בְּפָרָה, וְהָיוּ מִטְמְאִין הִכְהִין הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה וּמִטְבִּילִין אוֹתוֹ מִיַּד, לְהוֹצִיא מִלְּבָן שֶׁל צְדוּקִים שְׂאוּמְרִים בְּמַעְרְבֵי שְׁמֵשׁ הֵיחָה נְעֻשִׁית, תְּקִינּוּ לָהּ רַבָּן מַעְלוֹת יְתָרוֹת כְּדִי שְׁלֹא יִזְלָזְלוּ בָּהּ [ד]: **כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים.** שֶׁל יָמֵי הַפְּרִישָׁה: **מִכָּל חֻטָּאוֹת שֶׁהָיוּ טָמֵם.** מִכָּל הַפְּרוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ מִיָּמֹת מוֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְעַד אוֹתוֹ זְמוֹן, שֶׁמִּכָּל פָּרָה וּפְרָה הָיוּ נוֹתְנִין קֶצֶת לְמִשְׁמֶרֶת, וְיוֹם רֵאשׁוֹן מִזֵּין עָלָיו מֵאִפְרָה פָּרָה אַחַת וְיוֹם שְׁנֵי מֵאַחֶרֶת וְיוֹם שְׁלִישִׁי מֵאַחֶרֶת [ה]: **בְּשְׁלִישֵׁי וּבְשִׁבְעֵי.** לְפָרִישָׁתוֹ. וּבֵין תֵּנָא קָמָא וּבֵין רַבִּי יוֹסִי תַרְוִיחֵהוּ סְבִירָא לְהוּי טְבִילָה בְּזִמְנָה מְצוּה [ו], וְקָא מִפְּלָגִי בְּהִזָּאָה אִי מִקְשִׁינָן לָהּ לְטְבִילָה אִי לֹא. תֵּנָא קָמָא מִקִּישׁ הִזָּאָה לְטְבִילָה, וְהִזָּאָה בְּזִמְנָה מְצוּה, וְכָל יוֹמָא מִשְׁלֶשֶׁת יָמִים הָרֵאשׁוֹנִים אִיכָּא לְסַפּוּקֵי שְׁמָא הַיּוֹם יוֹם שְׁלִישִׁי לְטְמֵאָתוֹ, וְהַשְּׁלֶשֶׁת אַחֲרוֹנִים כָּל יוֹמָא מְסַפְּקִין שְׁמָא שְׁבִיעֵי. וּרְבִיעֵי לֹא בְּעֵי הִזָּאָה, דְּלָאוּ בְּשְׁלִישֵׁי אִיכָּא לְסַפּוּקֵי וְלֹא בְּשִׁבְעֵי אִיכָּא לְסַפּוּקֵי, שְׂאִין הִזָּאָה בְּשִׁבְעֵי עוֹלָה מִשּׁוּם הִזָּאת שְׁבִיעֵי עַד שְׁנֵיזָה בְּשְׁלִישֵׁי שְׁלֶפְנֵינוּ. וְכָל שְׁבַעַה לָאוּ דוֹקָא, דְּעַל כְּרַחֲדָּהּ קִימָא לָוּ הִזָּאָה שְׁבוֹת וְאִין דוֹחָה אֶת הַשְּׁבֵת [ז]. וּרְבִי יוֹסִי לֹא מִקִּישׁ הִזָּאָה לְטְבִילָה, וְהִזָּאָה בְּזִמְנָה לָאוּ מְצוּה, הַלְּכָף לֹא בְּעֵי הִזָּאָה אֶלָּא שְׁלִישֵׁי וּשְׁבִיעֵי בְּלִבָּד. וּרְבִי חֲנִינָא סָגַן הַכֹּהֲנִים נִמְי כְּרַבִּי יוֹסִי סְבִירָא לִיהּ דְּהִזָּאָה בְּזִמְנָה אִינְהּ מְצוּה, וְהִכְהִין הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה מַעְלָה בְּעֵלְמָא הוּא, כִּי הֵיכֵי דְלָא לְזַלְזְלוּ בָּהּ מִפְּנֵי שֶׁהִיא נְעֻשִׁית בְּטָבוּל יוֹם:

בְּנוֹיוֹת עַל גְּבֵי הַסֵּלַע. צוֹר הַחֲלָמִישׁ שֶׁנֶּכֶר שֶׁהָיָה שָׁם מִתְחַלֵּת בְּרִיתוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְאַף עַל פִּי כֵן הִחְמִירוּ לַעֲשׂוֹת תַּחֲתָיו חֲלָל, מִפְּנֵי קִבְר הַתְּהוֹם, שֶׁמָּא יֵשׁ תַּחֲתָיו קִבְר וְאִין לוֹ לִמַּת אֶהֱל חֲלָל טַפַּח, וְטַמְאָה שֶׁהִיא רְצוּצָה בּוֹקֵעַת וְעוֹלָה, לְפִיכָךְ הָיוּ בּוֹנִים אוֹתוֹ עַל גְּבֵי כַּפִּין, שֶׁאֶפְלוּ יֵשׁ קִבְר תַּחֲתֵיהֶן הַחֲלָל מִפְּסִיקוֹ. וְכָל לְשׁוֹן טַמְאָת הַתְּהוֹם שֶׁבְּגַמְרָא, לְשׁוֹן סַפֵּק וּמְכַסָּה הוּא, כְּתִהוֹם הִזָּה שְׁאִינוּ גְלוּי: **וּמִבְּיָאִים נָשִׁים מְעַבְרוֹת וְיוֹלְדוֹת שָׁם.** כָּל אֵלוּ מַעֲלוֹת יִתְרוֹת עָשׂוּ בָּהּ כִּי הֵיכִי דְלָא לְזִלְזוּלֵי בָּהּ, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים אוֹתָהּ בְּטַבּוּל יוֹם: **וּמִגְדָּלוֹת שָׁם אֶת בְּנֵיהֶן.** עַד שֶׁיְהִיוּ בֶן שְׁמֹנֶה [שְׁנַיִם], וְלֹא יוֹתֵר, שֶׁלֹּא יֵרְאוּ קָרִי **[ח]**: **וּמִבְּיָאִים שְׁוֹרִים.** שֶׁכָּרְסוּ רַחֲבָה כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיוּ רִגְלָיו שֶׁל תֵּינּוֹק הַיּוֹשֵׁב עֲלֵיהֶן מֵאֲהִילוֹת עַל הָאָרֶץ מִפְּנֵי קִבְר הַתְּהוֹם **[ט]**: **וְעַל גְּבֵיהֶן דְּלָתוֹת.** וְעוֹד זֹאת מַעֲלָה יִתְּרָה כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיוּ רִגְלָיו שֶׁל תֵּינּוֹק מֵאֲהִילוֹת עַל הָאָרֶץ: **וְכוֹסוֹת שֶׁל אֲבָן בִּידָם.** שֶׁכָּל מַעֲשֵׂה הַפְּרָה בְּכָלִי גְלָלִים וְכָלִי אֲבָנִים וְכָלִי אֲדָמָה שְׁאִין מִקְּבָלִין טַמְאָה: **יִרְדּוּ.** תֵּינּוֹקוֹת הִלְלוּ לְתוֹךְ נְהַר שְׁלוּח **[י]**: **וּמִלְאוּם.** מִמֶּנּוּ מִים לְקַדֵּשׁ מִי חֲטָאת שֶׁמִּזֵּין עַל הַשְּׁוֹרֵף אֶת הַפְּרָה כָּל שִׁבְעָה. וּבִתּוֹךְ הַנְּהַר לִיכָא לְסַפּוֹקֵי לְקִבְר הַתְּהוֹם, דְּלֹא עֲבִידֵי דְקִבְרֵי בְּנְהָרוֹת: **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר.** מַעַל גְּבֵי הַשְּׁוֹרִים הָיוּ מְשַׁלְּשִׁים חֲבָל וּמִמְלָאִים מִים, וְלֹא הָיוּ יוֹרְדִים לְתוֹךְ הַשְּׁלוּחַ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

בָּאוּ לְהַר הַבֵּית. הַתֵּינּוֹקוֹת שֶׁעַל גְּבֵי הַשְּׁוֹרִים עִם הַכּוֹסוֹת מְלֵאִים מִים: **בְּפֶתַח הָעֶזְרָה.** שֶׁל נָשִׁים, הַסְּמוּכָה לַחֵיל: **הִיא מִתְקַן קָלָל שֶׁל חֲטָאת.** כָּלִי שֶׁמִּנְחָ בּוֹ אֶפְר חֲטָאת מִכָּל פְּרָה שֶׁהָיוּ שׁוֹרְפִים, כְּדַכְתֵּיב (בַּמִּדְבָּר יט) וְהִיִּתָּה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת: **קָלָל.** כְּדִ קָטָן **[יא]**. תַּרְגוּם וְכֻדָּה עַל שְׁכֻמָּה (בְּרֵאשִׁית כד) וְקוֹלְתָּה עַל כְּתֻפָּה: **וְזוֹרְקוֹ לְתוֹךְ הַקָּלָל.** וּמִתּוֹךְ כֵּךְ כְּשֶׁהָיָה הַזָּכֵר נִרְתַּע לְאַחֲוָרָיו וְהָיָה הַמִּקְל יוֹצֵא מִן הַקָּלָל קוֹלֵט מִן הָאֶפְר עֲמוֹ וְנִשְׁפָּךְ עַל גְּבֵי הַשְּׁוֹרִים **[יב]** וְהַתֵּינּוֹק נוֹטְלוֹ וְאִינוּ צָרִיךְ לְהוֹצִיא יָדוֹ לַחוּץ. וּבִתּוֹסְפֵתָא מִשְׁמַע שֶׁלֹּא הִצְרָכוּ לַעֲשׂוֹת כֵּן אֶלָּא כְּשֶׁעָלוּ מִן הַגּוֹלָה **[יג]** שֶׁהָיוּ כָּלֵם טַמְאִין וְאִין יְכוֹלִים לָגַע, שָׂאֵם הָיוּ נוֹגְעִים בְּאֶפְר הַפְּרָה הָיוּ מְטַמְאִין אוֹתוֹ. וּמָה שֶׁהָיוּ זוֹרְקִים הַמִּקְל לְתוֹךְ הַקָּלָל וְלֹא בְּדֶרֶךְ הַנְּחָה, שֶׁלֹּא יִטַּמְא הָאֶפְר בְּהֶסֶט מְשׁוּם סַפֵּק זִיבָה: **אֵל תִּתְּנוּ מְקוֹם לְצִדּוּקִים לְרְדוֹת.** לְמַשֵּׁל בְּנוֹ בְּדַבְרֵי שְׁחוֹק וְהַתּוֹל, דְּסַבֵּר רַבִּי יוֹסִי כְּשֶׁעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה הָיוּ בָּהֶם טְהוֹרִים שֶׁטְהוּרוֹם בְּאֶפְר הַפְּרָה שֶׁהוֹרִידוּ עִמָּהֶם לְבָבֵל וְהָעָלוּ מִמֶּנּוּ עִמָּם, וְלֹא נִטְמְאוּ מְשׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים דְּלֹא גָזְרוּ טַמְאָה עַל אֶרֶץ הָעַמִּים אֶלָּא לְאַחַר שֶׁעָלוּ מִן הַגּוֹלָה. לְפִיכָךְ הָיָה אֶפְשָׁר שְׂאִישׁ טְהוֹר יִהְיֶה נוֹטֵל אֶת אֶפְר הַפְּרָה,

ולא הצרכו לזכר של רחלים. והלכה כרבי יוסי:

פרק ג - משנה ד

לא היו עושים חטאת על גבי חטאת. אם טהרו עצמן לפרת חטאת אחת וארעה פסול, לא יעשו אחרת על גבי זו. אלא צריכה שמור כבתחלה: **ולא תינוק על גבי תינוק**. שאם היו שני תינוקות, אחד נשמר לפרת חטאת ואחד נשמר סתם אגב זה התינוק אבל לא לצרף פרת חטאת, לא מתפשר האי אגב האי: **צריכים היו תינוקות להזות**. ואף על גב שנסמרו כל השמירות הללו, חישנין דלמא איתי עורב פזית מן המת ושדא עליהו. וכל הני מעלות יתרות נינהו: **לא היו צריכים להזות**. דלטמאת מת לא חישנין. אבל טבילה היו צריכים לכלי עלמא, שפא נטמאו בשרץ **(י)**. והלכה כרבי עקיבא:

פרק ג - משנה ה

לא מצאו משבע. משום דאמרן דמכל חטאות שהיו שם מזין עליו, משום הכי קאמר דאם לא מצאו משבע, מזין אפלו מאחת: **וחמש מעזרא ואילד**. רבי מאיר לא מני הארבע שעשו שמעון הצדיק ויוחנן כהן גדול אלא לשתיים, משום דסבירא ליה שעל ידי פסול שארע בראשונה נעשית השנייה: **וחכמים אומרים שבע מעזרא ואילד**. דסבירא להו שכלן כשרות היו:

פרק ג - משנה ו

וכפה כנגד האטם. רגלי הכפה שהכפה נשענת עליהם נקראין אטם. ואין רגלי הכפה העליונה כנגד רגלי התחתונה, אלא כנגד הכפה עצמה, דכנגד אטם העליונה עומד חלל התחתונה: **מפני קבר התהום**. שלא תהיה שם טמאה רצוצה שהיא בוקעת ועולה: **ופרה וכל מסעדיה**. סומכיה ועוזריה.

לְשׁוֹן ה' יִסְעָדֵנוּ עַל עֶרֶשׁ דְּוַי (תהלים מא). וְאָף עַל גַּב דְּפָרָה אֵינָה מְקַבֶּלֶת
טְמֵאָה מַחִיִּים [כ], מַעֲלָה יִתְרָה עָשׂוּ בָהּ :

פרק ג - משנה ז

וְלֹא אֲדָמָה. לֹא הָיוּ מוֹצִיאִין פָּרָה אֲדָמָה אַחֲרֵת עִמָּה בְּכַבֵּשׁ : שְׁלֹא יֹאמְרוּ
שְׂתִיִּים שְׁחֹטוּ. וְרַחֲמֵנָא אָמַר וְשָׁחַט אֶתְּהּ, וְלֹא אוֹתָהּ וְאֶת חֲבֵרְתָּהּ [כא] :
וּבֵית הַטְּבִילָה הָיָה שָׁם. וְאוֹתוֹ בֵּית הַטְּבִילָה נִמְי חֲלוּל הָיָה עַל גְּבֵי כַפִּין
מִפְּנֵי קִבְר הַתְּהוֹם. וְאָף מְקוֹם מַעֲרֻכְתָּהּ וְגִתָּהּ הַשְּׁנוּיִין לְקָמוֹן, כְּלָן עַל גְּבֵי
כַפִּין הָיוּ : וּמְטֵמְאִים הָיוּ אֶת הַכֶּהֵן. בְּמָה שֶׁהָיוּ סוּמְכִים יְדִיהֶם עָלָיו [כד]
כְּדַתְּנֵן לְקָמוֹן, בְּכַד הָיָה מְטֵמָא, דְּבִגְדֵי אוֹכְלֵי קֹדֶשׁ מְדָרְס לְפָרֵת חֲטָאֵת.
וְהַרְמַבִּי"ס פִּרְשׁ, שֶׁהָיוּ מְטֵמְאִין אוֹתוֹ בְּשַׂרְץ אוֹ בְּשֶׁאֵר טְמֵאוֹת שְׂמֵטֵמְאִים
טְמֵאֵת עָרַב : בְּמַעֲרָבֵי שְׂמֵשׁ הַיְתָה נַעֲשִׂית. שֶׁהָיוּ דוֹרְשִׁים וְאָסַף אִישׁ
טְהוֹר, אִין טְהוֹר אֶלָּא שֶׁהָעָרִיב שְׂמֵשׁוֹ, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (ויקרא כב) וּבֹא הַשְּׂמֵשׁ
וְטָהַר [כה]. וְחַכְמַיִם קִבְּלוּ דְטְהוֹר הָאָמוֹר בְּפָרְשֵׁת חֲטָאֵת, טְהוֹר לְמַעֲשֵׂר
קֹאֲמַר, דְּהִינּוּ טְבוּל יוֹם :

פרק ג - משנה ח

אִישֵׁי כֶהֵן גְּדוֹל. לְפִי שְׂפָעָמִים נַעֲשִׂית עַל יְדֵי כֶהֵן גְּדוֹל. אֶבֶל בְּכָל כֶהֵן הִיא
כְּשֶׁרָה, בֵּין בְּכֶהֵן גְּדוֹל, בֵּין בְּסָגֵן בֵּין בְּהַדְיוּט : וְנִסְתַּפַּג. וְנִתְקַנַּח : עֲצִים.
לַעֲשׂוֹת מֵהֵן מַעֲרָכָה לְשֶׁרְפָה, מְסַדְרִים שָׁם : וְאֶרְנִים. לְשׁוֹן נָטַע אֶרֶן וְגִשְׁם
יִגְדֵל הָאָמוֹר בִּישְׁעֵיהָ [מד], וּמִיִּן אֶרֶז הוּא, וְכֵן בְּרוּשִׁים. וְכָל הַנֶּזֶד עֲצִים
דְּקַחְשִׁיב, עַדִּיפֵי מִשְׁאָר עֲצִים לְצַרְדַּ שְׂרַפְתָּהּ : כְּמִין מְגֻדֵל. רַחֲבָה מְלֻמְטָה
וְצָרָה מְלֻמְעָלָה : פּוֹתְחִין בָּהּ חֲלוּנוֹת. לְהַכְנִיס בָּהֵן הָאֵשׁ לְהַבְעִיר הָעֲצִים :
וְחִזִּיתָה מַעֲרָבָה. פְּנֵי הַמַּעֲרָכָה וּמְרֵאִיתָה, וְהוּא הַמְּקוֹם שֶׁמֵאֲחִיזִין בּוֹ אֶת
הָאוֹר, הָיָה כּוֹנֵה לְצַד מַעֲרָב דְּהִינּוּ כְּלָפֵי הַמְּקַדָּשׁ, שֶׁהַמְּקַדָּשׁ הָיָה לְמַעֲרָבוֹ
שֶׁל הָר הַזֵּיתִים :

בְּחֶבֶל שֶׁל מוֹגֵג. חֶבֶל עֲשׂוּי מִמִּין שֶׁל גָּמִי, כְּדִי שִׁיְהִי כָּל מַעֲשֵׂיָהּ בְּדָבָר שֶׁאִינוּ מְקַבְּלִים טְמֵאָה [כח]: **וּפְנִיָּה לַמַּעֲרָב.** לְצַד הַמִּקְדָּשׁ: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בֵּימֵינוּ הִיא מְקַבֵּל.** כְּשֶׁאָר קִבְּלַת הַדָּם שֶׁל קִדְשִׁים שָׁאֵם קִבֵּל בְּשִׂמְאֵל פְּסוּל. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה, שֶׁכִּיּוֹן שֶׁאִין דָּמָה נִזְרַק עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ אֵינָה כְּשֶׁאָר קִדְשִׁים לְעֲנִין זֶה: **וּמִזָּה בֵּימֵינוּ.** דְּכִתְיִב [בַּמִּדְבָּר יט] וְלִקַּח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָה בְּאֶצְבָּעוֹ. הִרְגִּילָה שְׂבָאֶצְבָּעוֹת, כְּלוּמַר אֶצְבַּע הַיָּד הַיְמָנִית [ל] שֶׁאֵדָם מִמִּשְׁמֵשׁ בָּהּ תִּמְיֵד: **כְּנֹגֵד בֵּית קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים.** כְּדִכְתִּיב [בַּמִּדְבָּר יט] וְהִזָּה אֶל נֹכַח פְּנֵי אֱהֵל מוֹעֵד [לא]: **עַל כָּל הִזָּה טְבִילָה.** עַל כָּל הִזָּה שֶׁהִיא מִזָּה הִיא טוֹיֵב אֶצְבָּעוֹ בְּדָם, דְּשִׁירֵי הַדָּם שְׂבָאֶצְבָּע פְּסוּלִין [לב] לְהִזָּה: **גָּמַר מַלְהוֹת קִנּוּחַ יָדוֹ בְּגוֹפָה שֶׁל פְּרָה.** כְּדִי שִׁשְׁרָף הַדָּם עִמָּה, כְּדִכְתִּיב [שם] וְשָׂרַף אֶת הַפְּרָה אֶת עֶרְה וְאֶת בְּשָׂרָהּ וְאֶת דָּמָהּ. וּבִין הִזָּאָה לְהִזָּאָה מְקַנַּח אֶצְבָּעוֹ בְּשִׁפְתַי הַמִּזְרָק וְלֹא בְּגוֹפָה שֶׁל פְּרָה, מִשּׁוּם נִימִין הַנִּדְבָּקִין בְּאֶצְבָּעוֹ דְּגִנְאֵי לַעֲשׂוֹת בָּהֶן הִזָּה: **אֱלִיתוֹת.** עֲצִים קֹטְנִים שֶׁמְלַהִיבִין בָּהֶם עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה. אֱלִיתוֹת, לְשׁוֹן אֱלִיָּה. כְּמוֹ זְנוּבוֹת הָאוֹדִים [לשענה ז]: **בְּחָרוֹת.** זְמוּרוֹת שֶׁל דֶּקֶל. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

נְבִקְעָה. הַפְּרָה מִחֲמַת הָאוֹר. אֲבָל אִם לֹא נְבִקְעָה לֹא, דְּכִתְיִב [בַּמִּדְבָּר יט] אֶל תּוֹד שְׂרַפְתָּ, לֹא קִדְּם שְׂיִצַּת הָאוֹר בְּרַבָּה, וְלֹא אַחַר שֶׁתַּעֲשֶׂה אֶפְרָ [לג]. וְהוּא הַדִּין אִם קִרְעָה בְּסִכִּין אַחַר שְׂיִצַּת הָאוֹר בְּרַבָּה: **וְעַמֵּד.** הַכֹּהֵן: **חוּץ מִגִּתָּהּ.** גִּמָּא שֶׁהִיתָה בְּקִרְקַע כְּמִין גֵּת עֲשׂוּיָה לְשִׂרְפַת הַפְּרָה, וּכְשֶׁהִיא מְשֻׁלֵּד עַץ אֶרֶז וְאֶזוֹב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת צְרִיד שְׂיַעֲמֵד חוּץ לְאוֹתָהּ גִּמָּא [לד]: **עַץ אֶרֶז.** אֲגַדָּה שְׂיִשׁ בָּהּ עַץ אֶרֶז וְאֶזוֹב כְּרוּכִים עִם שְׁנֵי תוֹלַעַת: **עַץ אֶרֶז זֶה.** לְפִי שְׂיִשׁ מִינִים הַרְבֵּה שְׂדוּמִין לְאֶרֶז וְאִינֵן כְּשָׂרִיו, לְכַד צְרִיד לְהוֹדִיעַ שֶׁזֶהוּ שְׂצוּתָה עָלָיו תוֹרָה. וְכֵן בְּאֶזוֹב. וְכֵן בְּשְׁנֵי תוֹלַעַת. וְאֶזוֹב הוּא שְׂקוּרִין לוֹ בְּעַרְבֵי צַעֲתִ"ר. וּשְׁנֵי תוֹלַעַת הוּא צְמוֹר צְבוּעַ בְּצָבַע הַנִּקְרָא בְּעַרְבֵי כַרְמִ"ז וּבְלַעֲ"ז קַרְמִזִּי:

כְּרִכּוֹ. לְעַץ אֶרֶז וְאֶזוֹב בְּשִׁירֵי לְשׁוֹן שֶׁל צְמוֹר שֶׁהוּא צְבוּעַ בְּשְׁנֵי תוֹלַעַת

שְׁהִיְתָה אֲרָכָה, וּבְמָה שֶׁהִיָּה עוֹדֶף מִמֶּנָּה עַל עַץ הָאָרֶז וְאִזּוֹב הִיָּה כּוֹרֵף שֶׁלִּשְׁתֵּן יַחַד, כְּדִי שֶׁיְהִי לָהֶן כְּבֹד וְיִפְּלוּ לְתוֹךְ שְׂרֵפֶת הַפָּרָה וְלֹא תִקְלַט הַשְּׁלֵהֶבֶת אֶת הַלְשׁוֹן. וְאִם לֹא כָרְכוּ וְהִשְׁלִיךְ כָּל אֶחָד בְּפָנָי עֲצָמוֹ, כְּשֶׁרָה: **בְּכַבְרוֹת שֶׁל אֲבוֹן**. אֲבָנִים הַמְּנַקְבִים נִקְבִים דְּקִים כְּכַבְרָה. וְאִין הֶלְכָה כְּרַבִי יִשְׁמַעְאֵל: **שְׁחֹר שֵׁישׁ בּוֹ אֶפֶר**. פָּחַם שָׂאֵם יִכְתְּשׁוּ אוֹתוֹ יַעֲשֶׂה אֶפֶר: **כּוֹתֵשִׁין אוֹתוֹ**. וְאִם לֹא יִחְזֹר כְּמוֹ אֶפֶר, מִנִּיחִין אוֹתוֹ: **בֵּין כֶּד וּבֵין כֶּד**. בֵּין שֵׁיחֹזֵר אֶפֶר בֵּין שֶׁלֹּא יִחְזֹר אֶפֶר: **חוֹלְקִין אוֹתוֹ לְשִׁלְשָׁה חֻלְקִים**. לְאַחַר שֶׁכָּבְרוּ אֶת כָּל הָאֶפֶר, בֵּין אֶפֶר הַפָּרָה בֵּין אֶפֶר יַעֲצִים שֶׁנִּשְׂרָפוּ עִמָּה, חוֹלְקִין אֶת הָאֶפֶר לְשִׁלְשָׁה חֻלְקִים: **אֶחָד נִתֵּן בְּחִיל**. לְמִשְׁמֶרֶת, כְּדִכְתִּיב וְהִיְתָה לְעֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת: **וְאֶחָד נִתֵּן בְּהַר הַמִּשְׁחָה**. וּבָהּ הָיוּ הַכֹּהֲנִים מְקַדְּשִׁין **[ז]**: **וְאֶחָד הִיָּה מִתְחַלֵּק לְכָל הַמִּשְׁמֵרוֹת**. וּמִמֶּנּוּ הָיוּ מִזִּין כָּל יִשְׂרָאֵל:

ד

פרק

א

משנה

-

ד

פרק

פֶּרֶת חֲטָאֵת. שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה פְּסוּלָה. דְּאָמַר קָרָא חֲטָאֵת הִיא, וּמִדְּקָרְיָה רַחֲמָנָא חֲטָאֵת לְמִדְּנוּ שֶׁהִיא טְעוּנָה שְׁחִיטָה לְשִׁמָּה כְּחֲטָאֵת: **וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְכַשִּׁיר**. הוֹאִיל וְהִיא נִשְׁחַטֶּת בְּחוּץ. וְאִין הֶלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: **וְשִׁלָּא רְחוּץ יָדַים וְרַגְלִים פְּסוּלָה**. דְּחֲטָאֵת קָרְיָה רַחֲמָנָא. וּלְהַכִּי נִקֵּט רְחוּץ יָדַים וְרַגְלִים וְלֹא תִנָּא קִדְּשׁ, דְּלֹא שָׁנְא קִדְּשׁ בְּפָנִים אוֹ בְּחוּץ, בֵּין בְּכָלִי שְׂרֵת בֵּין בְּכָלִי חַל יוֹצֵא **[א]**: **וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְכַשִּׁיר**. דְּבִבְאָם אֵל אֵהֵל מוֹעֵד וְגוֹי אוֹ בְּגִשְׁתָּם אֵל הַמִּזְבֵּחַ יִרְחָצוּ כְּתִיב. וְאִין הֶלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: **שֶׁלֹּא בְּכַהֵן גְּדוֹל פְּסוּלָה**. דְּכְתִיב וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֵל אֱלִיעֶזֶר, אוֹתָהּ אֵל אֱלִיעֶזֶר, וְאִין שְׂאָר הַפְּרוֹת נַעֲשׂוֹת אֵלָּא בְּכַהֵן גְּדוֹל: **וְרַבִּי יְהוּדָה מְכַשִּׁיר**. דְּדָרִישׁ, אוֹתָהּ בְּסִגְוֹ, וְשְׂאָר כָּל הַפְּרוֹת בֵּין בְּכַהֵן גְּדוֹל בֵּין בְּכַהֵן הַדְּיוּט. וְהֶלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: **וּבְבִגְדֵי לְבוֹן הִיא נַעֲשִׂית**. דְּכְתִיב גַּבִּי פָּרָה וְהִיְתָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְרַת הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לְחֻקֵּי עוֹלָם, וּבָיוֹם הַכְּפוּרִים כְּתִיב (ויקרא טו) וְהִיְתָה זֹאת לְכֶם לְחֻקֵּי עוֹלָם, מָה עֲבוֹדֶת יוֹם הַכְּפוּרִים בְּבִגְדֵי לְבוֹן, אִף מַעֲשֵׂה פָּרָה בְּבִגְדֵי לְבוֹן: **[ג]**

חוץ מגתה. מקום היו עושים לשרפתה כמין גת כנגד פתחו של היכל, ואם שחטה שלא כנגד פתחו של היכל, פסולה **ד**: או בשתי גתות. כגון שחלקה לשתיים ושרף חציה בגת זו וחציה בגת זו: או ששרף שתיים בגת אחת. אף על פי שהוציא כל אחת בפני עצמה מפסלא מחמת מלאכה, שזו פוסלת את זו. אבל בזו אחר זו, כשרה: ולא כון כנגד הפתח פסולה. דאל נכח פני אהל מועד כתיב: מששית שביעית. דשבע פעמים כתיב, כסדרן, והוא מנה שביעית קדם ששית, וחזר והזה שביעית, פסולה, דבעינן שיקרא לששית ששית ולשביעית שביעית. אבל משביעית שמינית, כשרה, דאין שמינית בהזאות של פרה וזה טעה בדבור דעלמא: וחזר והזה שמינית. לאו דוקא, דבכל ענין כשרה, בין חזר והזה בין לא חזר והזה. ואגב רישא נקטיה. אי נמי הא קמשמע לן דאף על גב דהוסיף בהזאות לא פסל, דמכי גמרינהו לשבע הזאות נגמרה מצותה, ותו לא חישנין למה שהיא מוסיף:

שרפה שלא בעצים. שהצית האור בגופה של פרה: כשרה. שלא נכתב בתורה עצים, אלא ושרף סתם: או בכל עצים. שלא שרפה בארזים ארנים וברושים ועצי תאנה השנויים בפרקין דלעיל: הפשיטה ונתחה כשרה. דאת ערה ואת בשרה כתיב, בין בהפשט ונתוח בין במחבר: על מנת לאכל מבשרה או לשתות מדמה כשרה. דוקא לאכל ולשתות הוא דמכשיר תנא קמא, דבכל הקרבנות נמי כי האי גוונא כשר, כדתנן בפרק כל הפסולים [זבחים לה] חשב לאכל דבר שאין דרכו לאכל, כשר, כגון מאכילת מזבח לאדם. אבל חשב על מנת להזות מדמה למחר, פסל תנא קמא, דחטאת קריה רחמנא. ורבי אליעזר סבר דאין מחשבה פוסלת בפרה כלל, אפלו בהזאות **ו**. ואזדא לטעמיה דבשלא לשמה מכשיר בריש פרקין, שאין לה דין מדיני קדשים, הואיל והיא נעשית בחוץ. ואין הלכה כרבי אליעזר:

כָּל הָעֲסוּקִין בַּפְּרָה. אֲדָמָה, בְּאֶחַת מִכָּל עֲבוֹדוֹתֶיהָ, בֵּין בִּתְחִלָּה בֵּין בְּאַמְצַע
בֵּין בְּסוֹף: מְטַמְּאִין בְּגָדִים. דְּכָתִיב וְהִשְׁלִיךְ אֶל תּוֹךְ שַׂרְפַת הַפְּרָה וְסָמִיךְ
 לִיה וְכִבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן, וּבִשְׂרָפָתָהּ כְּתִיב וְהִשְׂרַף אֹתָהּ יַכְבֵּס בְּגָדָיו, וְאִם
 הַמְשַׁלֵּיךְ אֶת הָאֵזוֹב מְטַמְּא בְּגָדִים, הַשּׂוֹרֵף לֹא כָּל שָׁפוֹן, אֲלֵא בָּא הַכְּתוּב
 וְלִמְדָךְ **[ז]** עַל כָּל הָעוֹסְקִים בַּפְּרָה מִתְחִלָּה וְעַד סוֹף שֵׁיחִיו טְעוּנִים כְּבוֹס
 בְּגָדִים: **וּפּוֹסְלִים אוֹתָהּ בְּמִלְאָכָה.** דְּכָתִיב וְשַׁחַט אֹתָהּ, וְלֹא שִׁיעֶשֶׂה
 מִלְאָכָה אַחֲרֵת עִמָּה בְּשַׁעַת שְׁחִיטָתָהּ. וְכֵן בִּשְׂרָפָתָהּ כְּתִיב וְשַׂרְף אֶת הַפְּרָה,
 וְלֹא שִׁיעֶשֶׂה מִלְאָכָה אַחֲרֵת עִם שְׂרָפָתָהּ, לְמַדְנוּ שֶׁמִּלְאָכָה פּוֹסְלַת בָּהּ
 מִשַּׁעַת שְׁחִיטָה **[ח]** עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה אִפְרָ: **אַרְעֵ בָּהּ פְּסוּל בְּשַׁחֲיטָתָהּ.** לֹא
 שְׁנֵתִנְבֵּלָה בְּשַׁחֲיטָהּ, דָּאִם כֵּן מְטַמְּאָה בְּגָדִים מִשּׁוּם נִבְלָה, אֲלֵא פְּסוּל
 מִחֲמַת מִלְאָכָה, דּוּמִיָּא דְאַרְעֵ בָּהּ פְּסוּל בְּהִזְאָתָהּ: **אֵינָה מְטַמְּאָה בְּגָדִים.**
 דְּכִינּוּן דְשַׁחֲיטָתָהּ בְּפְסוּל, אִם כֵּן לֹא נַעֲשֶׂה בָּהּ עֲדוּן לְשֵׁם פְּרָה כְּלוּם
 בְּכִשְׁרוּת **[ט]**. אֲבָל אֲרַע בָּהּ פְּסוּל בְּהִזְאָהּ, כִּכְּבֵר נַעֲשִׂית הַשַּׁחֲיטָה בְּהַכְּשֵׁר:
לְעוֹלָם מוֹעֲלִין בָּהּ. הַנְּהַנְהָ מִמֶּנָּה בֵּין לִפְנֵי שְׂרָפָתָהּ בֵּין לְאַחַר שְׂרָפָתָהּ, חֵיב
 קָרְבָן מְעִילָה, עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה אִפְרָ. אֲבָל לְאַחַר שֶׁנַּעֲשִׂית אִפְרָ, אִין בְּאַפְרָ מִשּׁוּם
 מְעִילָה, דְּכָתִיב חֲטָאת הִיא. חֲטָאת, מִלְּמַד שֶׁמוֹעֲלִין בָּהּ **[יא]**. הִיא, בָּהּ
 מוֹעֲלִין, בְּאַפְרָה אִין מוֹעֲלִין **[יב]**: **וּמִרְבִּין לָהּ עֲצִים.** נִמִּי דְוָקֵא עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה
 אִפְרָ: **וּמַעֲשִׂיָה בְיוֹם.** בִּתְּוֹסַפְתָּא מִפְּרֵשׁ, חוּץ מֵאַסִּיפַת אִפְרָה וְהַמְלוּי
 וְהַקְדוּשׁ. שֵׁיכוּלִים לְאַסְף אִפְרָה בְּלִילָה, וְלִשְׂאֵב הַמַּיִם מִן הַבְּאֵר וְהוּא
 הַנִּקְרָא מְלוּי, וְלִשִׁים בְּתוֹכָהּ הָאִפְרָ וְהוּא הַנִּקְרָא קְדוּשׁ, כָּל זֶה מִתֵּר
 לַעֲשׂוֹת בְּלִילָה. וְכָל מַעֲשֶׂה פְּרָה, בְּכֹהֵן, חוּץ מֵאַסִּיפַת אִפְרָה וְהַמְלוּי
 וְהַקְדוּשׁ וְהַהִזְאָה, שֶׁהֵם כְּשָׂרִים בְּזֵר. אֲסִיפַת אִפְרָה, דְּכָתִיב וְאַסְף אִישׁ
 טְהוֹר, מִלְּמַד שֶׁאַסִּיפַת הָאִפְרָ כְּשָׂרָה בְּכָל אָדָם **[יג]**. וּבְהִזְאָה הוּא אוֹמֵר
 וְהִזָּה הַטְּהַר עַל הַטְּמֵא, בֵּין שֶׁהוּא כֹהֵן בֵּין שֶׁאִינוּ כֹהֵן: **וְהַמִּלְאָכָה פּוֹסְלַת**
בְּמַיִם. דְּכָתִיב וְהִיטָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמַרְתָּ לְמִי נִדְּהָ [חֲטָאת הִיא], מֵה
 חֲטָאת נִפְסְלַת בְּמִלְאָכָה כְּדָכְתַּבְּינּוּן לְעִיל, כִּדְּ הַמַּיִם נִפְסְלִים בְּמִלְאָכָה
 מִשַּׁעַת הַמְלוּי: **עַד שִׁיטִּילוּ אֶת הָאִפְרָ.** שֶׁמְטִילִים בְּמַיִם מֵאִפְרָ הַפְּרָה
 כְּשֶׁעוֹר שֶׁתִּרְאָה הָאִפְרָ בְּמַיִם וּמֵהֶם מִזִּין עַל הַטְּמֵא, וְאִם לְאַחַר שֶׁהִטִּילוּ
 הָאִפְרָ בְּמַיִם עָשָׂה מִלְאָכָה אַחֲרֵת עִמָּה בְּשַׁעַת הִזְאָה **[יד]**, לֹא פָּסַל:

המביא כלי חרס לחטאת. שהולך אצל היוצר לקנות ממנו כלי חרס להניח בו אפר חטאת או מי חטאת: **טובל ולן על הכבשן.** מתחיל לשמרן בטְהָרָה שלא יגע בהן עם הארץ מקדם שיצרכו בכבשן, דהוא גמר מלאכתן לקבל טמאה: **רבי יהודה אומר אף מן הבית הוא מביא וכשר.** דמהימנינן ליה לעם הארץ אם אומר ששמרו על טהרת חטאת, כדאמרינן בפרק חמר בקדש דעמי הארץ נאמנים על טהרת יין לנסכים ושמן למנחות, שלא יהא כל אחד ואחד בונה במה לעצמו ושורף פרה אדמה לעצמו [ב]. והלכה כרבי יהודה: **ובתרומה.** אם מביא כלי חרס להניח בו תרומה: **פותח את הכבשן ונוטל.** אף על גב שנגמר צויפו ולא שמרו. דכיון דעדין לא נפתח ומלא אבק על גביו [ג], לא חישינן שפא נגע בו עם הארץ, דלא החמירו בתרומה: **רבי שמעון אומר מסדר השני.** אם פתח עם הארץ את הכבשן ונטל ממנו כלים, אין נוטל מסדר הראשון, דיד הכל ממשמשין בו, אבל מסדר השני שתחת הראשון שרי. ורבי יוסי מחמיר ואסר אף מסדר השני. ואין הלכה לא כרבי שמעון ולא כרבי יוסי [ד], אלא אף על פי שפצא הכבשן פתוח הרי הכל בחזקת טהרה, ולוקח אף מסדר הראשון:

המטביל כלי לחטאת. כלי שטף שהטבילו כדי למלאות בו מים ולקדשם באפר, אם הטבילו במים שאין ראויין לקדש, כגון במי מקוה שאינם מים חיים: **צריך לנגב.** הכלי. שפא יתערבו שאינם ראויים בראויין. אבל אם הטבילו במים חיים הראויין לקדש, אין צריך לנגב: **ואם לאסף לתוכו מים מקדשים.** ואם הטבילו להכניס לתוכו מים שכבר נתן עליהם את האפר, אפלו הטבילו במים חיים, צריך לנגב, שלא יתערבו שאינם מקדשים במקדשים, ויתנו לקמן צלוחית של חטאת שנפל לתוכה מים פסול:

קרויה. דלעת יבשה חלולה ששואבים בה מים: **שהטבילוה.** מעלה

בְּעֹלָמָא לְחַטָּאת **{ה}**, וְלֹא מְשׁוּם טְמֵאָה. דְּהָא בְּחֻדְשָׁה מִיָּרִי שְׁלֵא נְטִמָּאת
מְעוּלָם: **בְּמִים שְׂאִין רְאוּיִין לְקֻדְשׁ מְקֻדְשִׁים בְּה**. לְאַחַר שְׁנִגְבָּה. וְלֹא
חִישִׁינָן שְׂמָא בְּלַעָה מִים שְׂאִין רְאוּיִין לְקֻדְשׁ וְתַחֲזֹר וְתַפְלֹט: **נְטִמָּאָה אִין**
מְקֻדְשִׁים בְּה. וְאַף עַל פִּי שְׁחֲזֹר וְהִטְבִּילָה, דְּחִישִׁינָן שְׂמָא תַפְלֹט מְשַׁקִּין
טְמֵאִים הַבְּלוּעִים בְּה. דְּקִסְבְּרִי רַבְּנָן דְּמַחְמְרִין טְפִי בְּמִים טְמֵאִים יוֹתֵר
מִבְּמִים שְׂאִין רְאוּיִין לְקֻדְשׁ. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְשׁוּה מְדוּתֵיו. דְּאִי חִישֵׁת, הֲכָא
וְהֲכָא תַחוּשׁ. וְאִי לֹא חִישֵׁת, הֲכָא וְהֲכָא לֹא תַחוּשׁ. אֶלָּא **{ו}** בֵּין קֶדָּ וּבֵין
קֶדָּ, בֵּין בְּתַחֲלָה אִם הִטְבִּילָה בְּמִים שְׂאִין רְאוּיִין לְקֻדְשׁ וְנִגְבָּה, בֵּין בְּסוּף
כְּשֶׁנְּטִמָּאת וְהִטְבִּילָה אֶפְלוּ בְּרְאוּיִין לְקֻדְשׁ וְנִגְבָּה, לֹא יוֹסִיף לְתוֹכָה מִים
מְקֻדְשִׁים, דְּחִישִׁינָן שְׂמָא תַפְלֹט. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

פרק ה - משנה ד

שְׂפוּפֹרֶת. שֶׁל קִנָּה **{ז}**: **שְׁחַתְתָּהּ**. תִּקְנָה לְשׁוּם בְּה מִי חַטָּאת אוֹ אֶפְרַח חַטָּאת
{ח}, אֶפְלוּ חַתְתָּהּ חֵבֶר שְׂאִינוּ חֲשׂוּד עַל הַטְּמֵאָה: **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יִטְבִּיל**
מִיָּד. וְאִיכָּא הֶפְרָא. דְּפָרָה נְעֻשִׁית בְּטָבוּל יוֹם, מְשׁוּם דְּכֻלִּים הַנִּגְמָרִים
בְּטָהֳרָה צְרִיכִין טְבִילָה לְקֻדְשׁ, שְׂמָא נִשְׂאָר בְּכָלִי רַק הַיּוֹצֵא מִפִּיו שֶׁל עֵם
הָאָרֶץ וְעֵדִין הוּא לַח בְּשַׁעַת גְּמָרוּ שֶׁל כָּלִי וּמְטֵמָאוּ. וְאַף עַל גַּב דְּטְמֵאָה זֹ
אִינָה צְרִיכָה הָעֶרֶב שְׂמֵשׁ אֶלָּא טְבִילָה בְּלֵבָד, מִכָּל מְקוֹם אִיכָּא הֶפְרָא,
מְשׁוּם דְּלִגְבֵי פֶרֶת חַטָּאת עֲשָׂאוּהָ כְּטֵמָא מֵת בְּשִׁבְעֵי שָׁלוּ וּמְטֵמָא אָדָם
וְכֻלִּים, וְאִי אִיתָא דְּפָרָה הִיתָה צְרִיכָה הָעֶרֶב שְׂמֵשׁ, גַּם הִיא הִיתָה צְרִיכָה:
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר יִטְמָא וְיִטְבִּיל. דְּבַעֲנָן אַחַר לִיכָּא הֶפְרָא, כִּיּוֹן דְּכֻלִּים
הַנִּגְמָרִים בְּטָהֳרָה לֹא בְּעוּ הָעֶרֶב שְׂמֵשׁ לְקֻדְשׁ **{ט}**. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:
הַכֹּל כְּשָׂרִים לְקֻדְשׁ. כָּל הַטְּהוּרִים כְּשָׂרִים לְהַשְׁלִיךְ הָאֶפְרַח עַל גְּבֵי הַמַּיִם,
וְאֶפְלוּ נָשִׁים. דְּכַתִּיב גְּבֵי אֲסִיפַת אֶפְרַח הֶפְרָה, וְאֶסַף אִישׁ טְהוֹר אֶת אֶפְרַח
הֶפְרָה וְהַנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, וְדָרְשִׁינָן אִישׁ, לְהַכְשִׁיר אֶת הַזֶּר. טְהוֹר, וְאֶפְלוּ
אִשָּׁה **{י}**. וְהַנִּיחַ, מִי שֵׁישׁ בּוֹ דַּעַת לְהַנִּיחַ, פָּרַט לְחַרֵּשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן שְׂאִין
בְּהוֹן דַּעַת לְהַנִּיחַ. וּבִתֵּר **[אֲסִיפַת אֶפְרַח]** כְּתִיבָא הֵן עֲבוּדָה דְּקֻדְשׁ, וְאִין עֲבוּדָה
מִפְּסֻקַת בִּינְתִים. לְמַדְנֵנוּ שְׁכָל הַכְּשִׁיר לְאֲסִיפַת אֶפְרַח כְּשִׁיר לְקֻדְשׁ: **רַבִּי**
יְהוּדָה מַכְשִׁיר בְּקָטָן וּפּוֹסֵל בְּאִשָּׁה. דְּאִם אִיתָא דְּכָל הַכְּשִׁיר בְּאֲסִיפָה כְּשִׁיר
בְּקֻדְשׁ, לְכַתּוּב וְלָקַח לְשׁוֹן יָחִיד בְּקֻדְשׁ, כִּי הִיכִי דְּכַתֵּב וְאֶסַף לְשׁוֹן יָחִיד
בְּאֲסִיפָה, מֵאִי וְלָקַחוּ, דְּאֶפְלוּ הֵנָּה דְּפְסוּלִים הֵתָם כְּשָׂרִים הֲכָא, כְּגוֹן קָטָן
{יב}. אֲבָל אִשָּׁה לֹא, דְּכַתִּיב וְנָתַן, וְלֹא וְנָתַנָּה **{יג}**:

פרק ה - משנה ה

בְּכָל הַפְּלִיִּים מְקַדְּשִׁים. בֵּין שֶׁל עֵץ בֵּין שֶׁל עֵצִים בֵּין שֶׁל זְכוּכִית, וְאֶפְלוּ בְּכָלִי גְּלָלִים דָּלָא חֲשִׁיבֵי כְּלִי לְעַנְיָן טַמְאָה לֹא מִדְּבָרֵי תוֹרָה וְלֹא מִדְּבָרֵי סוּפְרִים, דְּכִתִּיב מִים חַיִּים אֶל כְּלִי וְלֹא כִתִּיב אֶל הַכְּלִי [טו]: **מַחֲץ.** כְּלִי גָדוֹל שֶׁל חֶרֶס שְׁקוֹרִין בְּעַרְבֵי אֶלְמַחְגִּי"ר. וּבְקֶצֶה הָאֶחָד מִמֶּנּוּ עָשׂוּי כְּדָמוֹת בֵּית יָד, וְהוּא שׁוּלֵי הַמַּחֲץ. כְּדֵּ פֶרֶשׁ הַרְמַב"ם: **וְאִין מִזִּין אֶלָּא בְּכָלִי.** כְּלוּמַר, שְׁצָרִיךְ שִׁיְהִיו הַמַּיִם בְּכָלִי בְּשַׁעַת הַהֲזָאָה: **אִין מִצִּילִין.** כֹּל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ מִטַּמְאָת אֶהֱל הַמַּת עַל יְדֵי צְמִיד פְּתִיל, אֶלָּא כְּלִים: **שְׁאִין מִצִּילִין מֵאוּר כְּלִי חֶרֶס אֶלָּא כְּלִים.** שְׁאִם יִפֹּל שְׂרָץ בְּאוּר כְּלִי חֶרֶס, טַמְא כֹּל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ אֵף עַל פִּי שְׁלֹא נִגַּע בָּהוּן, חוּץ מִכְּלִים, שְׁאִין מִטַּמְאִין מֵאוּר כְּלִי חֶרֶס, דְּכִתִּיב (ויקרא יא) כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטַּמָּא מִכָּל הָאֲכָל אֲשֶׁר יֹאכַל, אֲכָלִים וּמִשְׁקִין מִטַּמְאִין מֵאוּר כְּלִי חֶרֶס, וְאִין כְּלִים מִטַּמְאִין מֵאוּר כְּלִי חֶרֶס: **שְׁאִין מִצִּילִין.** כְּמוֹ וְאִין מִצִּילִין. דְּגַמְתּוּ בְּרִישׁ פְּרָק קָמָא דְּבִיצָה, שְׁאֶפֶר כִּירָה מוּכָן הוּא, וְאָמַר רַבָּה בְּגִמְרָא [דף ח] הֲכִי קָאָמַר, וְאֶפֶר כִּירָה מוּכָן הוּא [יח]:

פרק ה - משנה ו

בִּיצַת הַיּוֹצְרִים. כֹּל כְּלִי שֶׁמִּתְחִיל יוֹצֵר חֶרֶס לְעֲשׂוֹת, עוֹשֶׂה תְּחִלָּה הַחֲמֹר עֲגֹל כְּצוֹרֶת בִּיצָה וְעוֹשֶׂה לָּהּ בֵּית קַבּוּל: **כְּשֶׁרָה.** לְקַדֵּשׁ בָּהּ מִי חֲטָאת: **וּרְבִי יוֹסִי פּוֹסֵל.** דָּלָא חֲשִׁיב לִיהָ כְּלִי. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי: **בִּיצַת הַתְּרַנְגְּלַת.** קְלַפְתָּהּ הַחִיצוֹנָה: **וְחֲכָמִים פּוֹסְלִים.** שְׁאִינָה חֲשׁוּבָה כְּלִי. וְהִלְכָה כְּחֲכָמִים:

פרק ה - משנה ז

הַשֶּׁקֶת שֶׁבִּסְלַע. שֶׁקֶת הִיא אֶבֶן חֲלוּלָה שֶׁעַל שְׁפַת הַמַּעְיָן, וְהַמַּיִם נִכְנָסִים לָּהּ דֶּרֶךְ חוֹר שֶׁבְּדַפְנָה, וּמִשְׁקִין בָּהּ הַבְּהֵמוֹת. וְהֵכָא מִיָּרִי בִּסְלַע מִחֲבֵר שְׁחַקְקוּ, אִין נִחְשָׁב כְּלִי הוּאִיל וְלֹא הִיא עָלְיוֹ שֵׁם כְּלִי בְּתַלוּשׁ. וְאֶפְלוּ הִיא תְּלוּשׁ [אָלָא] שְׁחַבְרוּ וּלְבַסוּף חֲקָקוּ: **וְאִינָה צְרִיכָה צְמִיד פְּתִיל.** אִם הִינָה בְּאֶהֱל הַמַּת מִצְּלַת עַל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ בְּכִסּוּי לְבַד בְּלֹא צְמִיד פְּתִיל, לְפִי שְׁאִינָה חֲשׁוּבָה כְּלִי אֶלָּא כְּבוֹר וְדוּת שֶׁמִּצִּילִין עַל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ בְּכִסּוּי בְּלֹא צְמִיד פְּתִיל, כְּדַתְּנֹן בְּפֶרֶק ה' דְּאֶהֱלוֹת [משנה ו]: **וְאִינָה פּוֹסְלַת אֶת הַמְּקוּהָ.** אִם

[נפלו] מי גשמים מתוכה למקוה, אין נחשבים מים שאובים לפסל את המקוה: **ויפקה**. סתמה: **מפני שאינם עגלים כלי**. כלומר שאין כלי מסבב את המים, דנקב שלמטה מבטלו מתורת כלי, דסתימה של סמרטוט לא משוי ליה כלי. אבל כשהנקב מן הצד, יש תורת כלי עליו ומקדשים במים שבתוכם, שהרי הכלי מסבב. והינו עגלים כלי: **עשה לה עטרה**. שקת תלושה שחברה בסיד, שהיא חשובה כלי, ועשה שפה של טיט לפיה סביב ונתמלאה השקת מים עד שנתמלאה גם השפה, המים פסולים לקדש, לפי שאין התוספת נחשבת כלי: **ואם היא בריא**. כלומר אם השפה הזאת חזקה ומהדקת בשקת עד שאלו תנטל השקת תנטל גם השפה עמה, כשרים:

פרק ה - משנה ח

שתי שקתות שבאבן. הכא מירי באבן המטלטלת [כ] שאינה סלע מחבר, ושתי שקתות הללו תורת כלי יש להן: **קדש אחת מהן**. שנתן אפר פרה במים שבאחת מהן: **כשפופרת הנוד**. כמין קנה שנתן על פי הנוד שבו מריקים היין או המים בתוך הנוד. ושעורו, כדי שיהיו שתי אצבעות הראשונות של פס היד חוזרות בו ברות, לא הגודל, אלא האצבעות הסמוכות לו: **או שהיו מים צפין על גביהן**. כגון שפתל האמצעי המפסיק בין שתי השקתות נמוך משאר הפתלים: **כקלפת השום**. כשנתמלאו שתייהן, צפין המים על המחצה האמצעית כקלפת השום:

פרק ה - משנה ט

שהקיפן. סמךן זו אצל זו. לשון [ואין] מקיפין שתי חביות דמסכת ביצה: **המים שביניהן**. שבין שתי ערבות ושבין סדק של שקת. אבל שאר המים מקדשין. אלא דאותן שבסדק לא נכנס בהן הקדוש [כא]: **גפסים**. מין סיד הוא ולבן ביותר. וקורין לו בלע"ז ייס"ו גיפ"ס:

פרק ו - משנה א

המקדש. מי חטאת. הבא לתן מאפר הפרה לתוך המים. והוא קדוש האמור בכל מכלתין: או על הצד. על צדו של כלי: ואחר כך נפל לשקת. על המים שבתוך השקת. פסולים אותן המים להזאה, דכתיב [במדבר יט] ולקחו ונתנו, עד שיבא האפר בתוך המים מכח אדם: נטל מן השפופרת וכסה. נטל אפר מן השפופרת וכסה השפופרת קדם שיקדש, דהינו קדם שיתן האפר במים: או שהגוף את הדלת. קדם שיקדש: הקדוש פשר. דהינו האפר שבידו, לפי שמלאכה אינה פוסלת באפר, כדאמרו: והמים פסולים. דנעשית מלאכה עם המים, ולעיל [סוף] פרק פרת חטאת שנינו שהמלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר: זקפה בארץ. לאחר שנטל האפר מן השפופרת הניח השפופרת בארץ קדם שיתן האפר במים: פסול. המלוי דהינו המים, לפי שעשה מלאכה עם המים. ואם הניח השפופרת בידו וכפה ידו עליה כדי שלא יתפזר האפר שבתוכה ואחר כך נתן האפר על המים, כשר המלוי דהינו המים, דאין זו חשובה מלאכה: לפי שאי אפשר. לשמר האפר שבתוך השפופרת אם לא לכף ידו על פיה, שהרי אינו יכול להשיב הפקק על פיה עד שיקדש. פרוש אחר, זקפה בארץ, הניח האפר [ג] בארץ, פסול האפר, דכתיב למשמרת, [ובארץ אינה למשמרת]. ואם נתן האפר לתוך ידו כשר, דאפשר לשמרו ושפיר קרינן ביה למשמרת. ולפי זה גרסינן לפי שאפשר:

פרק ו - משנה ב

היה קדוש צף על פני המים. שנתן על המים אפר הרבה. ולאפר עצמו קרי קדוש: נוטל. מאותו אפר: ומקדש. בו מים אחרים, ואפלו באותו שנגע במים מקדש וחוזר ומקדש כמה פעמים, אלא שמנגבו: זלף את המים. הנה מן המים המקדשים על האדם ועל הכלים עד שכלו כל המים, והאפר נשאר בשולי הכלי: וחכמים אומרים וכו'. והלכה כחכמים בתרוניהו:

פרק ו - משנה ג

טפיו. פד קטן שפיו צר והמים היו רדדים ממנו יורדים טיף טיף: אף על פי שפיו צר. פחות משפופרת הנוד [ד]: המים שבתוכו מקדשים. וכשרים להזות אף על פי שלא נכנס שם מאפר הפרה כלל, דהווי כאלו מחברים למים שבשקת: הנה ספוג. אם בשעת מלוי היה ספוג בשקת, המים הבלועים בספוג פסולים, דמים חיים אל כלי בעינו, ואין הספוג כלי: יזלף עד שהוא מגיע לספוג. כשבא לטל המים ולתנם בצלוחית, שופד [ה] כל המים עד שמגיע לספוג, אבל לא ישפד מן המים שבספוג כלל, כדי שלא יתערבו המים שבספוג שהם פסולים עם המים שבשקת שהם כשרים ויפסלו כלם: נגע בספוג. נסחטים מי הספוג לתוך השקת ונתערבו הפסולים בכשרים, ונפסלו כלם:

פרק ו - משנה ד

נתן ידו או רגלו. הרי שהיה קלוח יורד מהר מעקם ואינו יורד לתוך החבית שרוצה למלאותה לקדוש, ונתן ידו למעלה בראש החר לעשותה כעין צנור כדי שיעברו המים דרך ידו לחבית של קדוש, וכן עלי ירקות הראויין לאכילה ומקבלין טמאה: פסולים. המים. כדי לפיין בפרק ב' דזבחים (דף כה) מדכתוב [ניקרא יא] מקוה מים יהיה טהור, הנותן על ידי טהרה תהא. ואף על גב דהאי קרא במקוה הוא דכתיב, ילפינו מניה כל הויות. והכי הוי משמעות דקרא, הנותן של כל מים המטהרים, על ידי טהרה תהא, בין שאתה מהוה אותן להיות מקוה או מלוי הוי מהוה אותן על ידי דבר שאינו מקבל טמאה:

פרק ו - משנה ה

המפנה את המעין לתוך הגת. שעשה חריץ מן המעין עד הגת כדי שיפנו שם מי המעין, ואחר כך הפסיקו: גת. בור שעושין לפני הגת כדי לקבל את היין, קרוי גת: גבים. לשון עשה הנחל הזה גבים האמור בספר מלכים

[בג]. והוא רקק של מים: פסולים. לזבים לטבילה, דלאו מים חיים נינהו: ולמצרעים. דבעינן מים חיים להזות עליו עם דם הצפור: ולקדש בהן מי חטאת. בעינן מים חיים, והני פיון דהפסיקו לאו מים חיים נינהו. והא דקתני מפני שלא נתמלאו בכלי, כדי לפסלן לקדוש בכל ענין אפלו בא לקדש בתוך הגת או בתוך הגבים עצמן [ו]:

ז

פרק

א

משנה

-

ז

פרק

חמשה. לקדשן חמשה קדושין. כל חבית וחבית בפני עצמה: ונמלכו לקדשן קדוש אחד. לערות חמשתן בתוך כלי גדול ולקדש הכל בבת אחת: הרי כלן פשרים. דהואיל וכל אחד ממלא הכלי שלו אין כאן מלאכה פוסלת במים בין מלוי להטלת האפר במים: היחיד שמלא חמש חביות כו' אין פשר אלא אחרון. שהמלוי הראשון נפסל במלאכה שעשה כשמלא את השני קדם שנתן את האפר בראשון, וכן השני נפסל כשמלא את השלישי, וכן כלם. ואם מתחלה היה ממלא חמש חביות זו אחר זו או אפלו מאה חביות כדי לקדשן קדוש אחד, כגון שצריך להזות על כלים הרבה [א], לא היו פוסלים זה על זה וכלן פשרים, דהכל נחשבים מלוי אחד. אבל כשמלא מתחלה לשם חמשה קדושין, כלן פוסלין זה על זה מטעם מלאכה, שהיא פוסלת במים עד שיטיל האפר, הלכך אין פשר אלא אחרון: ונמלך לקדשן חמשה קדושין. שקדש זה לעצמה וזו לעצמה: אין פשר אלא זה שקדש ראשון. לפי שקדוש ראשון חשיב מלאכה לאחרים שהיו ממלאים ולא נתן לתוכן אפר, דעד שיתן את האפר, מלאכה פוסלת במים: אמר לאחד קדש לך את אלו. היחיד שמלא חמש חביות לקדשן קדוש אחד, ואמר לאחר קדש לך את אלו וקדשן האחר חמשה קדושין, אין פשר אלא ראשון. דכיון שאמר לו קדש לך ונתנן לו, נעשו שלו וכאלו מלאן הוא, והקדוש שקדש ראשון נעשה מלאכה לפסל את אחרים: אבל אם אמר קדש לי את אלו, כלן פשרים. שהממלא לא עשה מלאכה, והמקדש אינו שלו כדי שיפסלו על ידו:

פרק ז - משנה ב

וְעָשָׂה מְלָאכָה בְּיָדוֹ אַחַת. פְּסוּל הַמְּלוּי מְטַעַם מְלָאכָה: לוֹ וּלְאַחַר כּוֹי
כְּאַחַת שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים. דְּכִיּוֹן דְּלִתְרֵי גְבְרֵי קָא מְמַלָּא, נְחָשֵׁב הָאֶחָד
מְלָאכָה לְחֵבְרוֹ: בֵּין לוֹ בֵּין לְאַחַר. דְּאָף עַל פִּי שְׂאִין הַמֵּיִם שְׁלוֹ, פּוֹסְלָן
בְּמְלָאכָה שְׂבִשְׁעַת מְלוּי:

פרק ז - משנה ג

אִם לוֹ פְּסוּל. אִם הַקְּדוּשׁ שְׁלוֹ, פְּסוּל. דְּשָׂמָא הַמְּלָאכָה קְדָמָה לְקְדוּשׁ
וְנִפְסְלוּ הַמֵּיִם: וְאִם לְאַחַר. הוּא הַקְּדוּשׁ: כְּשֹׁר. שְׁהָרִי בְּעַל הַמֵּיִם לֹא עָשָׂה
מְלָאכָה: הַמְּקַדֵּשׁ לוֹ וּלְאַחַר. שְׁנֵיהֶם כְּאַחַת. אִי נִמְי קְדֵשׁ לְחֵבְרוֹ קְדָם שְׁלוֹ
(ו): שְׁלוֹ פְּסוּל. דְּקְדוּשׁ שֶׁל חֵבְרוֹ נְחָשֵׁב מְלָאכָה לְפִסְל מִימּוֹ: שְׁנֵיהֶם
כְּשָׂרִים. שְׂאִין הַמֵּיִם שְׁלוֹ שְׂיַפְסְלוּ עַל יָדוֹ:

פרק ז - משנה ד

קְדֵשׁ לִי וְאַקְדֵּשׁ לָךְ. כְּגוֹן שְׁכָל אֶחָד מֵלֹא מֵיִם לְעֶצְמוֹ, וּבֵא זֶה וְקְדֵשׁ מִימּוֹ
שֶׁל זֶה, וְזֶה קְדֵשׁ מִימּוֹ שֶׁל זֶה, אוֹתוֹ שְׁקַדֵּשׁ רֵאשׁוֹן כְּשֹׁר מֵה שְׁקַדֵּשׁ
לְחֵבְרוֹ, דְּחֵבְרוֹ לֹא עָשָׂה מְלָאכָה אֶלָּא עַד אַחַר שְׁנִתְקַדְּשׁוּ מִימּוֹ,
וּמְשַׁנְתְּקַדְּשׁוּ אִין מְלָאכָה פּוֹסְלָת. אֲבָל מֵה שְׁקַדֵּשׁ הַשְּׂנִי לְרֵאשׁוֹן פְּסוּל,
שְׁהָרֵאשׁוֹן פְּסָלָה בְּמֵה שְׁקַדֵּשׁ מִימֵי הַשְּׂנִי קְדָם שְׁנִתְקַדְּשׁוּ מִימּוֹ: מֵלֹא לִי
וְאַמְלֵא לָךְ. הַמְּלוּי הָאֶחָד כְּשֹׁר. אֲבָל מְלוּי רֵאשׁוֹן פְּסוּל, הִינּוּ הַמֵּיִם
שְׁנִתְמַלְּאוּ רֵאשׁוֹנָה, דְּנִפְסְלוּ בְּמְלָאכָה בְּמְלוּי שְׂמַלְּא לְחֵבְרוֹ: קְדֵשׁ לִי
וְאַמְלֵא לָךְ. שְׁהִיוּ לוֹ מֵיִם מְמַלְּאִים וְאָמַר לְחֵבְרוֹ קְדֵשׁ לִי מִימֵי וְאַחַר כֶּךָ
אֶמְלֵא לָךְ: שְׁנֵיהֶם כְּשָׂרִים. דְּאִין הַמְּלָאכָה פּוֹסְלָת אַחַר קְדוּשׁ. וְזֶה נִמְי
שְׁנִתְמַלְּאוּ לוֹ הַמֵּיִם מִימּוֹ כְּשָׂרִים, דְּמְשַׁנְתְּמַלְּאוּ לוֹ הַמֵּיִם לֹא עָשָׂה
מְלָאכָה: מֵלֹא לִי וְאַקְדֵּשׁ לָךְ. שְׁהָאֶחָד הִיוּ לוֹ מֵיִם מְמַלְּאִים וְאָמַר לוֹ זֶה
מֵלֹא לִי תַחֲלָה וְאַחַר כֶּךָ אֶקְדֵּשׁ לָךְ: שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים. זֶה, שְׂמַלְּא עַד שְׂפֵלָא
נִתְקַדְּשׁוּ מִימּוֹ. וְזֶה, שְׁקַדֵּשׁ לְחֵבְרוֹ מְשַׁנְתְּמַלְּאוּ מִימּוֹ:

פרק ז - משנה ה

הממלא לו ולחטאת. הממלא מים, קצתן רוצה לצרכו ובקצתן רוצה לתן אפר חטאת: באסל. במוט. ודרך שואבי מים שנותנים מוט על כתפם וכד מלא תלוי בראש המוט מלפניו וכד אחד מאחוריו: ואחר כך מלא את שלו פסול. משום מלאכה: ואת של חטאת לפניו. כדי לעשות בהן שמירה מעלה {ז}: ואם נתן של חטאת לאחוריו פסולה. דכתיב למשמרת למי נדה, בזמן שהן שמורין הן מי נדה, בזמן שאינן שמורין אינן מי נדה: היו שניהן של חטאת וכו'. דהואיל ומסיק אדעתיה בשלפניו נזכר נמי בשל אחוריו. והינו מפני שאפשר, כלומר אפשר לשמר שלאחוריו אגב שלפניו:

פרק ז - משנה ו

המוליך את החבל בידו לדרפו. לאחר שמלא את הדלי בחבל החזיר את החבל לבעלים. לדרפו, שלא הצרך לעקם או להרחיב את דרפו אלא לפי הלוכו מצא בעל החבל והחזיר לו את שלו, אין זו מלאכה וכשר המלוי: שלא לדרפו. שעקם את דרפו כדי להחזיר החבל, מלאכה היא ופסול: זה הלך. כלומר על דבר זה {ח} הלך חכם אחד לשאל מחכמי יבנה, הן סנהדרין גדולה שגלו שם: הוראת שעה. שעת הדחק היא. הא לאו הכי לא:

פרק ז - משנה ז

המכין את החבל. דרך משלשלי הדלי למלאות מים, כשמעלה את הדלי מסבב את החבל בידו כמין טבעת שלא היא נגרר לארץ. ומכין לשון הדרא דכנתא [חלין פיג]. ואם בדרך העלאת הדלי מכין על יד על יד, צריך העלאה היא, ואין זו מלאכה וכשר המלוי. ואם באחרונה לאחר שהעלהו כננו, חשוב מלאכה ופסול: לזה הכשירו הוראת שעה. מה שהכשירו ביבנה הוראת שעה, לא למוליך את החבל שלא כדרך, אלא לזה שפגן את החבל

בְּאַחֲרוֹנָה הַכְּשִׁירו לו על יְדֵי הַדָּחֵק:

פרק ז - משנה ח

הַמְצַנִּיעַ אֶת הַחֲבִית. שֶׁהוּא דוֹלָה בָּהּ הַמַּיִם לְשׁוּם בְּשִׁקְתָּ, וְלֹאֲחֵר שְׁעָרָה מִמֶּנָּה הַצְּנִיעָה קִדְּם שְׂיִקְדָּשׁ הַמַּיִם בְּשִׁקְתָּ, אֵין הַצְּנִיעָה זֹו חֲשׁוּבָה מְלֹאכָה, לְפִי שְׂצָרִיךְ לָהּ עֲדִין לְמְלֹאוֹת בָּהּ, וְצָרְךְ מְלוּי הוּא. וְכֵן כְּפָאָה עַל פִּיהָ נְמִי לְנִגְבָּה לְפִי שְׂרוּצָה לְמְלֹאוֹת בָּהּ עֲדִין, לָא חֲשִׁיב מְלֹאכָה וְכָשֵׁר הַמְלוּי. אָבֵל אִם עָשָׂה כֵן לְהוֹלִיךְ בָּהּ אֶת הַקְּדוּשׁ דְּהִינּוּ מַיִם הַמְקַדְּשִׁין, הוּאִיל וְלֹאוּ צָרְךְ מְלוּי הוּא, חֲשׁוּב מְלֹאכָה וּפְסוּל הַמְלוּי: **בְּשִׁבִיל שְׂתַחֲזִיק מַיִם הַרְבֵּה.** לֹא חֲשׁוּב פְּנוּי זֶה מְלֹאכָה: **בְּשַׁעָה שֶׁהוּא זוֹלֵף.** שֶׁהוּא מְזָה: **פְּסוּל.** דְּפְנוּי זֶה חֲשׁוּב מְלֹאכָה:

פרק ז - משנה ט

וְהוֹרָה הוֹרָאָה. לְהַתִּיר אוֹ לְאַסֵּר, לְטַמֵּא אוֹ לְטַהֵר, לְפָטֵר אוֹ לְחַיֵּב: **וְדָבָר שְׂאִינוּ מְשׁוּם מְלֹאכָה.** כְּגוֹן הוֹרָאָה וּמְרָאָה אֶת הַדֶּרֶךְ: **אִם עֲמִד.** שְׂנִתְעַכֵּב שָׁם בְּשִׁבִיל זֶה: **פְּסוּל.** מְשׁוּם הַסַּח הַדַּעַת. וְכֵן הַלְכָה:

פרק ז - משנה י

הַמוֹסֵר מִימּוֹ לְטַמֵּא. לְשַׁמְרֵן: **פְּסוּלִים.** בֵּין עָשׂוּ הַבְּעָלִים הָרֵאשׁוּנִים מְלֹאכָה, בֵּין לֹא עָשׂוּ הַבְּעָלִים הָרֵאשׁוּנִים מְלֹאכָה, דְּבַחֲזִקַת הַשׁוֹמֵר קִימוֹ וְהוּא אֵינוֹ מִקְפִּיד לְשַׁמְרֵן מִפְּנֵי שֶׁהוּא טַמֵּא, וְהַתּוֹרָה אִמְרָה לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נִדָּה: **וְלִטְהוֹר פְּשׁוּרִים.** וְאִפְלוּ עָשׂוּ הַבְּעָלִים הָרֵאשׁוּנִים מְלֹאכָה, שְׁכַבֵּר יָצְאוּ מִרְשׁוֹת בְּעָלִים וְקִימוֹ בְּרִשׁוֹת שׁוֹמֵר. וּמִיֵּהוּ אִם הַשׁוֹמֵר עָשָׂה מְלֹאכָה, פְּסוּלִים: **אִף לְטַמֵּא פְּשׁוּרִים.** דְּסָבֵר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר הַמוֹסֵר מִימּוֹ לְטַמֵּא, בַּחֲזִקַת הַבְּעָלִים הָרֵאשׁוּנִים קִימוֹ, הַלְכָד אִם לֹא עָשׂוּ הַבְּעָלִים מְלֹאכָה

כְּשָׂרִים. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

פרק ז - משנה יא

וְהִגְבִּיהוּ עַל זֶה. שְׁסִיעוּ זֶה אֶת זֶה לְהַגְבִּיחַ: וְנִטְלָה זֶה לְזֶה קוּצוֹ. אוֹ שְׁנִטְלָה זֶה לְזֶה קוּץ שְׁנִתְחַב לוֹ בְּיָדוֹ: בְּקִדּוּשׁ אֶחָד. שֶׁהָיוּ שְׁנִיחֵם מִמְּלָאִים לְצָרְךָ קִדּוּשׁ אֶחָד, כְּשֶׁר. שֶׁיִּכּוֹל כָּל אֶחָד לְסַיֵּעַ לְחֻבְרוֹ, וְנִטְיִלַת הַקּוּץ שֶׁבְּיָדוֹ נִמְי צָרְךָ מְלוּי הִיא: בְּשָׁנֵי קִדּוּשֵׁינָא פְּסוּל. שֶׁפָּסַל כָּל אֶחָד מִימֵינוּ בְּמַה שְׁסִיעַ לְחֻבְרוֹ אוֹ שְׁנִטְלָה לוֹ קוּץ, מְשׁוּם מְלָאכָה: אִם הִתְנַוּ בִּינֵיהֶן. שֶׁאָמַר כָּל אֶחָד לְחֻבְרוֹ כְּשֶׁאֲגַבִּיחַ לְךָ יְהִי שְׁלִי וְשֶׁלְּךָ בְּרִשׁוּתְךָ (וְכַמוֹ כֵּן אָמַר לוֹ הָאֲחֵר), וְאֲחֵר שֶׁהִגְבִּיחוֹ לֹקַח כָּל אֶחָד מֵהֶן אַחַת מֵהֶן בְּרִשׁוּתוֹ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

פרק ז - משנה יב

הַפּוֹרֵץ עַל מְנַת לְגִדֵּר. כְּלוּמַר אֶפְלוּ עַל מְנַת לְגִדֵּר, לָא חֲשִׁיב מְלָאכָה וְכִשֶׁר הַמְלוּי **[יא]**: הָאוֹכֵל עַל מְנַת לְקַצוֹת. לְאֲחֵר שְׁמַלְא הַמַּיִם קָדָם שֶׁיִּקְדַּשׁ הָיָה מְלַקֵּט לְתַאֲנִים עַל מְנַת לְיִבְשׁוֹן לַעֲשׂוֹת מֵהֶן גְּרוּגְרוֹת, וּלְאֲחֵר לְקִיטְתָן אֲכָלוֹ **[יג]**, אִין הַמַּחֲשֶׁבֶה שֶׁהָיָה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹתָן קְצִיעוֹת פּוֹסְלַת בְּמַיִם, אֲלֵא הָרִי הוּא כְּאֵלוֹ לְקַט לְאֲכֹל, שֶׁאִינוּ פּוֹסֵל, דּוּמִיָּא דְּפוֹרֵץ עַל מְנַת לְגִדֵּר שֶׁאִין הַמַּחֲשֶׁבֶה שֶׁהוּא חוֹשֵׁב לְגִדֵּר פּוֹסְלַת עַד שֶׁיִּגְדֵּר, הִכָּא נְמִי: אִם קָצָה. אִם הִנִּיחַ אוֹתָן בְּמָקוֹם שֶׁמִּנְיַחִין הַתַּאֲנִים לְיִבֵּשׁ, פְּסוּל: בְּשֶׁבִיל שֶׁלֹּא יֵאבֹד פְּסוּל. שֶׁהַמְצַנִּיעַ אֲכָלִים כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאבְדוּ, חֲשִׁיבָא מְלָאכָה:

פרק ח

פרק ח - משנה א

שְׁנַיִם שָׁהוּ שׁוֹמְרִים אֶת הַשְּׂקֵת. שְׁנַתְּמֵלֵא לְחַטָּאת : טָהָר. אוֹתוֹ שֶׁנִּטְמָא טָהָר מִטְּמֵאוֹתוֹ : וְנִטְמָא שְׁנַיִ. הִינּוּ חִבְרוּ שְׁהִיָּה טָהוֹר : כְּשָׂרִים. הַמִּים שֶׁבַשְּׂקֵת : עָמַד וְעָשָׂה הַשְּׁנַיִ מְלֹאכָה. עָמַד הָרֵאשׁוֹן מִמְּלֹאכְתּוֹ, וּבֵא הַשְּׁנַיִ וְעָשָׂה מְלֹאכָה תַּחֲתָיו :

פרק ח - משנה ב

נִטְמָא וְטְמֵאָהוּ. נִטְמָא הַסְּנִדָּל וְטְמָא אֶת הָאָדָם לְחַטָּאת. שְׁכָלִים שֶׁנִּטְמָאוּ בְּמִשְׁקִים מִטְּמָאִים אֶת הָאָדָם לְחַטָּאת, שְׂאִין מוֹנִין רֵאשׁוֹן וְשְׁנַיִ בְּחַטָּאת, כְּדַתְּנָן לְקַמֵּן פֶּרֶק כָּל הָרְאוּי (מִשְׁנָה ו). אֵף עַל פִּי שָׂאֵם נִפְלוּ הַמִּשְׁקִים הַלְלוּ עַל בְּשָׂרוֹ, טָהוֹר, שְׁהֵטָהוֹר לְפָרָה אִם נִגְעוּ מִשְׁקִין טְמָאִים בְּבִשְׂרוֹ, הוּא טָהוֹר כְּמוֹ שְׁהִיָּה. לְבַד אִם נִגְעוּ בְּיָדוֹ, לְפִי שְׁהַמִּשְׁקִין טְמָאִים [ג] מִטְּמָאִים אֶת הַיָּדִים, וְגַבֵּי טָהֳרַת חַטָּאת קִיָּמָא לֹן דָּאֵם נִטְמָאוּ יָדָיו נִטְמָא גּוֹפוֹ : **מִטְּמָאִיד לֹא טְמֵאוּנִי.** מִשְׁקִים שֶׁטְמָאוּ אֶת הַסְּנִדָּל לֹא הִיוּ יְכוּלִים לְטְמָא הַטָּהוֹר לְחַטָּאת אִם נִגְעוּ בְּבִשְׂרוֹ כְּדֹאֲמָרוֹ, וְהַסְּנִדָּל הֵבֵא מִכַּחַם מִטְּמָאוֹ :

פרק ח - משנה ג

הַשְּׂוֹרֵף פָּרָה. אֲדַמָּה : וּפְרִים. הַנִּשְׂרָפִים, כְּגוֹן פֶּר יוֹם הַכַּפּוּרִים וּפֶר כֹּהֵן מְשִׁיחַ וּפֶר הָעֵלִים דָּבָר שֶׁל צְבוּר, מִטְּמָאִים בְּגָדִים, דְּבִכְלֵהוּ כְּתִיב יִכַּבֵּס בְּגָדָיו, וְלֹא שָׂנֵא בְּגָדִים שֶׁהוּא לְבוּשׁ וְלֹא שָׂנֵא בְּגָדִים שֶׁהוּא נוֹגֵעַ, וְהוּא הַדִּין לְכָל שָׂאֵר כְּלָיִם. דְּלֹא מִמְעַטִּינָן אֶלָּא אָדָם, וְכָלִי חָרָס בְּלִבָּד הוּא שְׂאִין מִטְּמָאִין אִם נוֹגְעִים בָּהֶן : וּפְרָה וּפְרִים וְשְׂעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח עֲצֻמָּן. אִם נִגְעוּ בְּבְּגָדִים הָרִי הֵן טָהוֹרִים. וְהִנּוּ דְאָמְרֵי לִיהַ בְּגָדִים לְאָדָם, מִטְּמָאִיד לֹא טְמֵאוּנִי וְאֵתָה טְמֵאוּנִי :

פרק ח - משנה ד

האוכל מנבלת עוף טהור. נבלת עוף טהור אין לה טמאה אם נגעה באדם או בבגדים, אלא בבית הבליעה מטמא אדם לטמא בגדים, כדתנן במסכת טהרות, והינו דאמרי ליה בגדים לאדם מטמאיד לא טמאוי וכי:

פרק ח - משנה ה

כל וּלד הטמאה. כגון ראשון ושני, אין מטמא כלים. אלא אב הטמאה. ומשקה שנטמא בראשון ושני מטמא כלים, גזרה משום משקה זב וזבה, כגון רקו וזובו ומימי רגליו שהן אב הטמאה:

פרק ח - משנה ו

אין כלי חרס מטמא חברו. שאין כלי חרס נעשה אב הטמאה לעולם, ואין כלי חרס מקבל טמאה אלא מאב הטמאה, אלמא שאין כלי חרס מטמא חברו: אלא משקין. אבל מטמא הוא משקין והמשקים חוזרים ומטמאים חברו, גזרה משום משקה זב וזבה כדאמרו:

פרק ח - משנה ז

כל הפוסל את התרומה. כגון ידים שניות עושות משקים תחלה לטמא חליו, וידים עצמן שנגעו באכלי [\(ו\)](#) חליו, טהורים, שאין שני עושה שלישי בחליו: **חוץ מטבול יום.** שלא העריב שמשו. אף על פי שהוא פוסל את התרומה, אינו מטמא המשקין להיות תחלה. ואפלו משקין של תרומה [\(ז\)](#) אם נגע בהן טבול יום אינן אלא פסולים בלבד לא טמאים:

פרק ח - משנה ח

כָּל הַיָּמִים כְּמִקְוֵה. לְכֹל הַיּוֹם מִלֵּי דְקִתְנֵי בְּסוּפוֹ. (וְגַם) אִין מְטַהְרִין בְּזוּחַלִין, דְּאִין מְקוּה מְטַהֵר בְּזוּחַלִין אֶלָּא בְּמִכְנָסִין, דְּכִתִּיב [וַיִּקְרָא יֵא] אֶדָּ מַעְנֹן, מַעְנֹן מְטַהֵר בְּזוּחַלִין וְאִין מְקוּה מְטַהֵר בְּזוּחַלִין: **וּפְסוּלִין לְזָבִין.** דְּזָב בְּעֵי מִים חַיִּים, דְּכִתִּיב [שֵׁם טו] וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בְּמִים חַיִּים. וְלִמְצָרַע דְּכִתִּיב [שֵׁם יד] אֶל כְּלֵי חָרָשׁ עַל מִים חַיִּים. וְלִמֵּי חֲטָאֵת, דְּכִתִּיב [בְּמִדְבָּר יט] מִים חַיִּים אֶל כְּלֵי: **הַיָּם הַגָּדוֹל כְּמִקְוֵה.** לֹא קָרָא הַכְּתוּב מְקוּה אֶלָּא לְיָם הַגָּדוֹל, דְּבִיָּה מִשְׁתַּעֵי קָרָא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁשָּׁם נִקְוּוּ כָּל מֵימֵי בְּרֵאשִׁית. וְלֹא נֶאֱמַר יָמִים בְּלִשׁוֹן רַבִּים, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁמְעַרְבִים בּוֹ מֵימֵי הַרְבֵּה, שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֵלָיו: **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר.** כָּל הַיָּמִים וְיָם הַגָּדוֹל, תּוֹרַת מַעְנֹן עֲלֵיהֶן לְעַנְנֵן שֶׁהוּן מְטַהְרִין בְּזוּחַלִין, מִפְּנֵי שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִין וְזוּחַלִין עֲלֵיהֶן. אֲבָל פְּסוּלִין הוּן לְתוֹרַת מִים חַיִּים [ח], שֶׁהַכְּתוּב קוֹרְאֵן מְקוּה. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

פרק ט - משנה ט

מִים הַמְּכִינִין. הַמְּזִיקִין [ט]. כְּגוֹן שֶׁהוּן מְלוּחִין וּפּוֹשְׁרִין: **פְּסוּלִין.** לְמֵי חֲטָאֵת: **מִים הַמְּכַזְּבִין.** הַפּוֹסְקִין. כְּמוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכְזָבוּ מֵימֵינוּ (וַיִּשְׁעֵה נח): **פְּסוּלִין.** דְּמִים חַיִּים בְּעֵינֵינוּ: **אֶחָד בְּשָׂבוּעַ.** אֲבָל אֶחָד בְּיוֹבֵל [יא], שֶׁפִּיר מְקוּרוֹ מִים חַיִּים: **בְּפִלְמָסִיּוֹת.** חִילּוֹת שֶׁל גֵּיסוֹת שְׁשׁוֹתִין וּמְקַלְקְלִים בָּהֶן: **בְּשָׁנֵי בְּצֻרוֹן.** שָׁנִים שֶׁל עֲצִירַת גְּשָׁמִים: **רַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל.** אֶפְלוֹ אוֹתָן שְׂאִין מְכַזְּבִין אֶלָּא בְּפִלְמָסִיּוֹת וּבְשָׁנֵי בְּצֻרוֹן. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק י - משנה י

מִי קָרְמִיוֹן וּמִי פּוֹגֵה. נְהָרוֹת שֶׁבְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל הֵן: **מִי בָצִים.** לְשׁוֹן הַיַּגְאָה גְּמָא בְּלֹא בָצָה (אִיּוֹב ח). כְּלוּמַר, מִים שֶׁחֹמֵר וְטֵיט מְעַרְבֵי בָּהֶן. וְרַחֲמָנָא אָמַר מִים חַיִּים אֶל כְּלֵי, וְהִכָּא אֵיכָּא חֲצִיצָה בֵּין מִים לְכֵלִי [יב]: **מִי תַעֲרָבוֹת.** שְׂמִים פְּסוּלִים מִתְעַרְבִים בָּהֶם: **אֶחָד פְּסוּל וְאֶחָד כָּשֵׁר.** וְנִתְעַרְבוּ, אֲסוּר לְקַדֵּשׁ מִמְּקוֹם הַתְעַרְבוֹת וּלְמַטָּה: **רַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל.** אֶפְלוֹ בְּשָׁנֵיהֶם כְּשֵׁרִים פּוֹסֵל רַבִּי יְהוּדָה לְטַל מִמְּקוֹם הַתְעַרְבוֹת, גְּזֵרָה אֲטוּ אֶחָד פְּסוּל.

פרק ח - משנה יא

באר אחאב. לא אתפרש היכן הוא, והא קא משמע לן דמיס חיים הו: **ומערת פמיס.** מערה הסמוכה לעיר דן שמשם ירדן יוצא. ובלשון שמעאל קורין לדן בניי"ס: **רבי יהודה אומר הרי היא בחזקת מתרת.** ואין הלכה כרבי יהודה: **עד שתצל.** עד שיחזרו המים צלולים כדמעקרא. ואין הלכה כרבי שמעאל:

פרק ט

פרק ט - משנה א

צלוחית. כלי שנותנים בו המים המקדשים לאחר שהשליך האפר לתוכו, קרוי צלוחית, והכלי שנותנים בו המים כדי לקדשן קדם שיתנו בהן האפר, קרוי שקת: **מים כל שהו.** שאינן כשרים להזאה: **יזה שתיים.** שאם מזה אחת, שמא אין כאן מן הכשרים. אבל כי מזה שתיים, אי אפשר דליכא בחדא מניהו מן הכשרים [א]. והזאה אינה צריכה שעור: **וחכמים פוסלים.** קסברי הזאה צריכה שעור ואין מצטרפין ההזאות. והלכה כחכמים. ורמב"ם פרש, יזה שתי הזאות וישליכם חוץ לכלי וישאר השאר מי חטאת כשרים. ופליאה היא בעיני, דבפרק כל הזבחים בגמרא [דף פ] משמע כמו שפרשתי: **יניחנה בחמה והטל עולה.** שדרוך הטל לעלות כנגד החמה. וכן הוא אומר (שמות טז) ויהי בבקר ותעל שכבת הטל. ואין הלכה כרבי אליעזר: **יערה וכו'.** מריק מה שבתוך הכלי, ואינו כשר להניח בו מי חטאת עד שינגב מן המשקים ומי פרות: **יערה ואינו צריך לנגב.** דאם איתא דנשאר מפנוי בכלי היה רשומו נפר:

פרק ט - משנה ב

וּנְתַבְּקֵעוּ. שְׁנִשְׁתַּהוּ בְּתוֹךְ הַמַּיִם זָמַן מְרַבָּה עַד שֶׁנְּתַבְּקֵעוּ, אוֹ אֶפְלוּ לֹא נְתַבְּקֵעוּ אֲלֵא שְׁנִשְׁתַּנּוּ מֵרֵאָה הַמַּיִם, פְּסוּלִין: **חפושית**. תּוֹלַעַת שְׁחוּרָה: **בין כֹּד וּבין כֹּד**. בֵּין נְתַבְּקֵעָה בֵּין לֹא נְתַבְּקֵעָה: **מפני שהיא כשפופרת**. שֶׁל קָנָה חֲלוּלָה וְהַמַּיִם נִכְנָסִים מִצַּד זֶה וְיוֹצְאִים מִצַּד זֶה וּמִתְעַרֵּב עִמָּהֶם הַלְּחוֹת שֶׁבְּקִרְבָּה: **דירה**. תּוֹלַעַת שֶׁבַחֲטִין: **כנה**. מִן תּוֹלַעַת נִמְי הַגָּדֵל בְּתַבּוּאָה: **פְּשָׁרִים**. אֶפְלוּ נְתַבְּקֵעוּ. וְאִין כֹּן הִלְכָה:

פרק ט - משנה ג

שֶׁתָּת מֵהֵן בְּהֵמָה אוֹ חֵיהַ פְּסוּלִים. מִשּׁוּם מִשְׁקָה שֶׁבְּפִיָּהֶן הַחוּזָר, וְהַמַּיִם וְהָרֶק שֶׁבְּפִיָּהֶן מִתְעַרְבִין {ה}: **מוצצת**. וְאִין הַמִּשְׁקָה שֶׁבְּפִיָּה חוּזָר לַמַּיִם: **מלקת**. לּוֹקֶקֶת בִּלְשׁוֹנָה וּמִתְעַרֵּב הָרֶק שֶׁבִּלְשׁוֹנָה עִם הַמַּיִם: **אף הנחש מפני שהיא מקיאה**. וְכֹן הִלְכָה, וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

פרק ט - משנה ד

הַחוֹשֵׁב עַל מֵי חֲטָאת לְשִׁתּוֹת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל. דְּאִפְסָלוּ לָהּוּ בְּמַחְשָׁבָה: **כשיטה**. הַחֲבִית לְשִׁתּוֹת אוֹ לֶקַח מִמֶּנָּה מַיִם לְשִׁתּוֹת. אֲבָל בְּמַחְשָׁבָה גְּרִידָא לֹא פָּסִיל: **במים שאינן מקדשין**. שֶׁמֶלֶאן כְּדִי לִתֵּן בָּהֶן אֶת הָאֶפֶר וְעַדִּין לֹא נָתַן: **רבי אליעזר אומר כשיטה**. וְהֵכָא לֹא פָּסִיל לָהּוּ בְּמַחְשָׁבָה. דְּכִיּוֹן דְּמַיִם קְדוּשִׁים הֵן, אִמְלוּכִי מִמְּלִיךָ וְחוּזָר בּוֹ מִמַּחְשַׁבְתּוֹ, הִלְכָּךְ לֹא פָּסִיל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עַד שְׁיִטָּה: **רבי יהושע אומר כשישתה**. מִפְּנֵי מִשְׁקָה שֶׁבְּפִיו שְׁחוּזָר וּמִתְעַרֵּב עִם הַמַּיִם וּפָסִיל לָהּוּ: **ואם גרגר**. לְשׁוֹן גְּרִגְרָת. כְּלוּמַר שֶׁלֹּא שֶׁתָּה כְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹתִים אֲלֵא שֶׁפֶךְ הַמַּיִם בְּגִרוֹנוֹ {ח}: **פֶּשֶׁר**. דְּלִיכָא מִשְׁקָה פִּיּו בְּחֲבִית. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּתַרְוִיָּהוּ:

פרק ט - משנה ה

שֶׁלֹא יַעֲשֶׂם תְּקֵלָה לְאַחֲרִים. שֶׁיִּגְעוּ בְּטִיט וְיִטְמְאוּ בְּמֵי חֲטָאת שֶׁבוּ: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּטָלוּ. בְּטִיט, וְתוֹ לֹא מְטַמְּאֵי מֵאֲחֵר שְׁגַבְלוֹן: מַעַת לַעַת. אִם שְׁחָטָה בְּתוֹךְ מַעַת לַעַת שֶׁל שְׁתֵּיָהּ. אֲבָל שֶׁהִתְהַ טְפֵי מֵהַכִּי, נִתְעַפְלוּ בְּמַעֲיָהּ: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּטָלוּ בְּמַעֲיָהּ. וְאֶפְלוּ שְׁחָטָה בְּתוֹךְ מַעַת לַעַת בְּשָׂרָה טְהוֹר. וְאִין הֶלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּתַרְוֵיהוּ:

פרק ט - משנה ו

מִי חֲטָאת. בְּמִקְדָּשֵׁין אִירִי. אֲבָל מִים שְׂאִינן מְקַדְּשִׁין שָׂרִי, כְּדִקְתַּנִּי סִיפָא: אֶפְלוּ אֶפְר עֲצֻמוּ בְּלֹא מִים: לֹא יַעֲבִירִם בְּנֵהָר וּבִסְפִינָה. דְּגִזוֹר מְשׁוּם מַעֲשֶׂה בְּאֲדָם אֶחָד שֶׁהִיָּה מְעַבִּיר מִי חֲטָאת וְאֶפְר חֲטָאת בְּסְפִינָה בִּירְדוֹן וְנִמְצָא כְּזִית מֵת תַּחֲוֹב בְּקַרְקַעִיתָהּ שֶׁל סְפִינָה {יג}: וְלֹא יִשְׂיטִם עַל פְּנֵי הַמַּיִם. דְּדָמֵי לְסְפִינָה. וְכֵן לֹא יַעֲמֹד בְּצַד זֶה שֶׁל נֵהָר וְיִזְרַקֵם לְצַד שְׁנֵי, דְּגַם זֶה דָּמֵי קֶצֶת לְסְפִינָה: אֲבָל עוֹבֵר הוּא. בְּרַגְלֵיו {יד}: בְּמַיִם. עִם מִי חֲטָאת שְׂבִידוֹ {טו}: עוֹבֵר הוּא הַטְּהוֹר לְחֲטָאת. בֵּין בְּסְפִינָה בֵּין שֵׁט עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ. וְכֵן נוֹשֵׂא בִידוֹ אוֹ מְשִׂיט עַל פְּנֵי הַמַּיִם כְּלִי שֶׁהוּא טְהוֹר לְתַתּ בּוֹ מִי חֲטָאת כְּשֶׁהוּא רִיקֵם, אוֹ שְׂיֵשׁ בּוֹ מִים שְׂעֵדִין לֹא נִתְקַדְּשׁוּ בְּאֶפְר פְּרָה. שֶׁלֹא גִזְרוּ אֶלְא עַל הַמַּיִם הַמְּקַדְּשִׁים וְעַל הָאֶפְר בְּלִבְד, לֹא עַל הָאֲדָם וְהַכְּלִים הַטְּהוֹרִים (וּמַיִם שְׂאִינן מְקַדְּשִׁין):

פרק ט - משנה ז

אֶפְר כְּשׁוֹר. אֶפְר פְּרָה הַכְּשׁוֹר לְהַזָּאָה: שְׁנִתְעַרְבַּ בְּאֶפְר מְקָלָה. בְּאֶפְר כִּירָה: הוֹלְכִים אַחֵר הָרַב לְטַמְּא. אִם רַב אֶפְר פְּרָה, מְטַמְּא. אִם רַב אֶפְר מְקָלָה, אִינוּ מְטַמְּא {טז}: וְאִין מְקַדְּשִׁין בּוֹ. וְאֶפְלוּ רַב אֶפְר חֲטָאת, אִין מְקַדְּשִׁין בּוֹ, הוֹאִיל וְנִתְעַרְבַּ בּוֹ אֶפְר כִּירָה, וְאֶפְלוּ כֹל שֶׁהוּא: רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר מְקַדְּשִׁין בְּכֻלּוֹ. דְּסַבַּר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר לֹא בְעֵינָן שְׁעוּרָא בְּהַזָּאָה, וְאִי אֶפְשָׁר דְּלִיתָא פּוֹרְתָא מֵאֶפְר חֲטָאת. וְאִין הֶלְכָה כְּרַבִּי אֶלִיעֶזֶר:

מי חטאת שנפסלו. כגון שנשתנו מראיהן שלא מחמת עצמן, וכיוצא בזה מן הדברים שפוסלים מי חטאת: מטמאים את האדם הטהור לתרומה. בין שנגע בהן בידיהו בין שנגע בהן בגופו, דכמי חטאת כשרים חשיבי. וטמאה זו דרבנן היא, דמדאורייתא כיון שנפסלו פרהה מהו טמאתו החמורה. ומשום הכי תני מטמאין את האדם הטהור לתרומה. דמשמע דוקא לתרומה אבל לא לחלין: ואת הטהור לחטאת לא בידיהו. כלומר אין מטמאין הטהור לחטאת בין נגע בהן בידיהו בין נגע בהן בגופו, דכמי חטאת כשרים חשיבי, ונהי דהנושא מי חטאת שיש בהן כדי הזיה או נוגע בהן, טמא לכל מלי, לחטאת מיהא טהור [יז]: נטמאו מטמאים את הטהור לתרומה. כמי חטאת כשרים. אבל את הטהור לחטאת מטמאים אותו אם נגע בידיהו, דכיון דנטמאו לא גריעי משאר אכלים ומשקים טמאים דמטמאים את הידים, וקימא לן דבטהרת מי חטאת מי שנטמאו ידיו נטמא גופו:

אפר כשר שנתנו על גבי המים שאינם ראויים לקדש. הוי דינא כדין מי חטאת שנפסלו: מטמאין את הטהור לתרומה בידיהו ובגופו. כדין כל שאר מי חטאת הכשרים [יח]. ואין מטמאים הטהור לחטאת, שאין מי חטאת מטמאין הנושאן והנוגע בהן אלא לשאר טמאות, לא לטהרת מי חטאת:

כל הראוי לטמא מדרס. כגון כלים המיוחדים למשכב ומושב ומרכב: מדף לחטאת. אם הטהור למי חטאת הסיטן. אפלו הן טהורין לתרומה נטמא המסיטם כאלו הן טמאים מדרס. וחמרא בעלמא היא כדאמרין [בפגיגה יח] בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש. וקרי ליה מדף, לפי שהיא חמרא דרבנן בעלמא. לשון קול עליה נדף (ויקרא כו): ואדם פיוצא בהן. שאם הטהור לחטאת הסיט אדם הטהור לתרומה, נטמא לחטאת, שהטהורים לתרומה נחשבים כזבים לגבי חטאת: וכל הראוי לטמא טמא מת. כגון כלים דלאו בני מדרס: רבי אליעזר אומר אינו מדף. ואם הסיטן [א] לא נטמא לחטאת: רבי יהושע אומר מדף. אם הסיט אפלו הטהורים, נטמא לחטאת. ורבנן פליגי ומחלקים בין טמאים לטהורים. ושלש מחלוקות בדבר. והלכה

שנגע במדף טמא. עליונו של זב קרוי מדף, שאם היו על גבי הזב עשר מכסאות זו על גבי זו ככלן טמאין מדף, אפלו העליונה שלא נגע בה הזב. כשם שעשר מצעות זו על גבי זו ושכב הזב בעליונה ככלן טמאות דאורייתא משום משכב ואף על פי שלא נגע בתחתונות, כך המכסאות העליונות שעל גבי הזב טמאים דרבנן משום מדף ואף על פי שלא נגע בהן. ואיכא בין משכב למדף, שהמשכב נעשה אב הטמאה לטמא אדם וכלים, והמדף אינו אלא וליד הטמאה לטמא אכלים ומשקים, אלא משום חמרא דחטאת, אדם וכלים שנגעו במדף טמאים לחטאת: לגין של חטאת. כלי שטף הוא ורוצה להכניס בו מי חטאת: שנגע במדף טמא. וצריך טבילה: שנגע באכלין ומשקין. ואפלו שהן טהורין לתרומה ולקדש: ביזו טמא. כדיו אכלין ומשקין טמאים שהן מטמאין את הידים, שהטהור לתרומה ולקדש פוסל בחטאת, ועוד יש חמרא יתרה גבי חטאת, דנטמא [גדיו נטמא] גופו, והלכך כשנגע ביזו באכלים ומשקין טמא: רבי יהושע מטמא. דגזר הסט אטו נגיעה. ואין הלכה כרבי יהושע:

קָלַל שֶׁל חֲטָאת. כָּלִי חָרָס [ג] שֵׁשׁ בּוֹ אֶפֶר הַפָּרָה. תִּרְגוּם וְכִדָּה עַל שְׁכָמָה (בְּרֵאשִׁית כד), וְקוֹלְתָהּ עַל כְּתֻפָּה: **שֶׁנֶּגַע בְּשָׂרָךְ טְהוֹר**. דָּאִין כָּלִי חָרָס מִטְמֵא מִגִּבּוֹ: **נָתַנוּ עַל גִּבּוֹ**. שְׁנַתְּנוּ הַקָּלַל עַל גִּבֵּי הַשָּׂרָץ: **וְחֲכָמִים מִטְמֵאִין**. מִשּׁוּם דְּמַנַּח בְּמִקּוּם טְמֵא, וְהַתּוֹרָה אִמְרָה וְהַנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמִקּוּם טְהוֹר. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר הוֹאִיל וְהַכָּלִי שֶׁהָאֶפֶר בְּתוֹכוֹ טְהוֹר הוּא, שֶׁפִּיר קָרִינָן בֵּיהּ בְּמִקּוּם טְהוֹר. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: **רַבִּי יוֹסִי מִטְהַר**. בְּמַנַּח עַל גִּבֵּי אֲכָלִים וּמִשְׁקִים וְכַתְבֵּי הַקֹּדֶשׁ, כִּיּוֹן דְּמִקּוּמוֹ טְהוֹר מֵאֵב הַטְּמֵאָה [ד]: **וְחֲכָמִים מִטְמֵאִים**. דְּטְהוֹר מִכָּל טְמֵאָה בְּעֵינָן. וְכַתְבֵּי הַקֹּדֶשׁ רַבָּנָן גְּזָרוּ בְּהוּ שִׁיְהִי מִטְמֵאִין אֶת הַיְדִים. וְהִלְכָה כְּחֲכָמִים:

פרק י משנה ד

שֶׁנֶּגַע בְּתַנּוּר. וְאֶפְלוּ הוּא טְהוֹר לְקֹדֶשׁ, אִם נָגַע בּוֹ הַטְהוֹר לְחֲטָאת: **טְמֵא**. וְצָרִיךְ טְבִילָה לְחֲטָאת, שֶׁהַטְהוֹר לְקֹדֶשׁ פּוֹסֵל בְּחֲטָאת. וְדוֹקָא שֶׁנֶּגַע בְּיָדוֹ, דְּנִטְמָאוּ יָדָיו וְנִטְמָא גּוּפוֹ, אֲבָל בְּרַגְלוֹ טְהוֹר, דְּבִידּוֹ עֲבוּד מַעְלָה, בְּרַגְלוֹ לֹא עֲבוּד מַעְלָה, דּוּמְיָא דְאֲכָלִין וּמִשְׁקִין דְלַעִיל: **וְהִלְגִּין בְּתוֹכוֹ**. כָּלִי שֶׁהַכְּנִיס בּוֹ מִי חֲטָאת נָתַן בְּתוֹךְ יָדוֹ: **וְכֵן הָאֵסֵל**. מוּט שְׁנוֹתְנִים שְׁנֵי כַּדִּין בְּשְׁנֵי רֵאשֵׁי: **וְבוֹ שְׁנֵי קָלִלוֹת**. שְׁנֵי כָלִים שֶׁהָאֶפֶר נִתְּנוּ בָהֶם, שֶׁקָּלַל אֶחָד קִשּׁוּר בְּרֵאשׁ הַמוּט הָאֶחָד, וְקָלַל אֶחָד קִשּׁוּר בְּרֵאשׁוֹ הַשְּׁנֵי, וְהַשְּׁתֵּא הָאָדָם וְהָאֵסֵל עַל גִּבֵּי תַנּוּר, וְהִלְגִּין וְהִקָּלַל שְׁבָהוֹן הַמַּיִם וְהָאֶפֶר חוּץ לַתַּנּוּר: **רַבִּי עֲקִיבָא מִטְהַר**. שְׂאִין הַכָּלִי שֶׁבּוֹ הָאֶפֶר עוֹמֵד עַל גִּבֵּי הַתַּנּוּר, וּבְמִקּוּם טְהוֹר הוּא: **וְחֲכָמִים מִטְמֵאִין**. הוֹאִיל וְאָדָם הַנוֹשֵׂא עוֹמֵד עַל גִּבֵּי תַנּוּר, חֲשָׁבִין לְכָלִי כְּאֵלוֹ הוּא עוֹמֵד עַל גִּבֵּי הַתַּנּוּר וּבְמִקּוּם טְמֵא הוּא מְנַח. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

פרק י משנה ה

הִיא עוֹמֵד חוּץ לַתַּנּוּר. שֶׁהַתַּנּוּר מִפְסִיק בֵּינוֹ לַכֶּתֵל, וְחִלּוֹן בְּכֶתֵל וְבוֹ הִלְגִּין שֶׁל מִי חֲטָאת: **וְהֵעֲבִירוֹ עַל פִּי הַתַּנּוּר**. שֶׁכָּל תַּנּוּרֵיהוֹן פִּיְהוֹן לְמַעְלָה: **רַבִּי עֲקִיבָא מִטְמֵא**. דְּסָבַר קְלוּטָה כְּמִי שֶׁהִנָּחָה דְמֵא [ו] וּבִשְׁעָה שֶׁהֵעֲבִירוֹ עַל פִּי הַתַּנּוּר הָרִי הִיא כְּאֵלוֹ הַנִּיחוֹ בְּתוֹכוֹ וְנִטְמָא: **וְחֲכָמִים מִטְהַרִּין**. סָבְרֵי לֹא אִמְרִינָן קְלוּטָה כְּמִי שֶׁהִנָּחָה דְמֵא. וְהִלְכָה כְּחֲכָמִים: **וּבִידּוֹ כָּלִי רִיקָם**. דְּלֹא בְּעֵינָא וְהַנִּיחַ בְּמִקּוּם טְהוֹר אֵלֶּא בְּאֶפֶר הַפָּרָה וּבְמַיִם הַמְקֻדָּשִׁין עַל

פרק י משנה ו

שֶׁל חֲטָאת טָמֵא. דְּקָדַשׁ וּתְרוּמָה טָמְאִים הֵן אֶצֶל חֲטָאת: שְׁנֵיהֶן בְּשֵׁי יָדָיו. שְׁנוּשָׂא שֶׁל חֲטָאת בְּיָדוֹ אַחַת וְשֶׁל קֹדֶשׁ אוֹ שֶׁל תְּרוּמָה בְּיָדוֹ הָאַחֶרֶת: שְׁנֵיהֶן טָמְאִים. שֶׁל חֲטָאת מְשֹׁם דְּנָגַע בְּשֶׁל תְּרוּמָה בְּיָדוֹ וְנִטְמָאוּ יָדָיו נִטְמָא גּוּפוֹ וּמִטְמָא מִי חֲטָאת [ז], וְשֶׁל תְּרוּמָה טָמֵא מְשֹׁם נוֹשֵׂא מִי חֲטָאת [ח]: בְּשֵׁי נִירוֹת. וְאֵף עַל פִּי שֶׁהָאָדָם טָמֵא מְשֹׁם נוֹשֵׂא מִי חֲטָאת, מְכַל מְקוֹם הַתְּרוּמָה טְהוֹרָה דְּהָא מְפָסִיק נֵיר וְאֵינוֹ נוֹגַע בַּתְּרוּמָה בְּיָדוֹ: שֶׁל חֲטָאת בְּנֵיר וְשֶׁל תְּרוּמָה בְּיָדוֹ שְׁנֵיהֶן טָמְאִין. דְּכִי נָגַע בְּיָדוֹ בְּשֶׁל תְּרוּמָה נִטְמָא לְחֲטָאת. וְנֵיר דְּבִשְׁל חֲטָאת אֵינוֹ חוֹצֵץ, דְּאֵין מוֹנִין רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי לְחֲטָאת, וְנִטְמָא שֶׁל חֲטָאת, וְהָאָדָם טָמֵא מְשֹׁם נוֹשֵׂא מִי חֲטָאת וְטָמֵא אֶת שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנָגַע בּוֹ בְּיָדוֹ. אֲבָל שֶׁל תְּרוּמָה בְּנֵיר, חוֹצֵץ בּוֹ הַנֵּיר, וְאֵף עַל גַּב דְּנָגַע בְּשֶׁל חֲטָאת בְּיָדוֹ, שְׁנֵיהֶם טְהוֹרִים, דְּאֵף עַל פִּי שֶׁהוּא טָמֵא מְשֹׁם נוֹשֵׂא מִי חֲטָאת, מְכַל מְקוֹם אֵין מִי חֲטָאת חוֹזְרִים וּמִטְמָאִים בְּטְמָאָה הַבְּאָה לְאָדָם מִחֲמַת עֶצְמוֹן: רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֹמֵר שֶׁל חֲטָאת טָמֵא. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְטַעְמִיהָ דְּאָמַר בְּתוֹסְפֹתָא טְהוֹר לְחֲטָאת שֶׁהִסִּיט אֶת הַמִּפְתָּח שֶׁהוּא טְהוֹר לְתְרוּמָה, טָמֵא, שְׁמָא יִשְׁכַּח וְיִסִּיט אֶת הַדְּבַר הַטָּמֵא. וְהִכָּא נִמְי אֶפְלוּ בְּשֵׁי נִירוֹת טָמֵא, דְּמָה שֶׁהוּא נוֹשֵׂא אֶת הַתְּרוּמָה אֵף עַל פִּי שְׁאֵינוֹ נוֹגַע בָּהּ הוּי מִדְּף לְחֲטָאת. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הֵיוּ נְתוּנִים עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ וְנָגַע בָּהֶם. שְׁנֵתָן יָדוֹ אַחַת עַל שֶׁל חֲטָאת וְיָדוֹ אַחַת עַל שֶׁל קֹדֶשׁ אוֹ שֶׁל תְּרוּמָה: שֶׁל חֲטָאת טָמֵא. דְּנִטְמָא הָאָדָם בְּלָגִין שֶׁל תְּרוּמָה וְטָמֵא אֶת שֶׁל חֲטָאת: וְשֶׁל קֹדֶשׁ וְשֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרִים. שֶׁהָרִי הָאָדָם טְהוֹר לְקֹדֶשׁ וְלְתְרוּמָה, דְּלֹא נָגַע בְּמִי חֲטָאת אֶלָּא בְּלָגִין: הֵסִיטָן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִטְמָא. לְטַעְמִיהָ דְּאָמַר טְהוֹר לְחֲטָאת שֶׁהִסִּיט אֶת הַמִּפְתָּח שֶׁהוּא טְהוֹר לְתְרוּמָה, טָמֵא. וְלִית הִלְכָתָא כְּוַתִּיהָ:

צְלוּחִית. שֶׁל מִי חֲטָאת : וּבֵא וּמִצָּאָה מְכֻסָּה פְּסוּלָה. שְׂאֵנִי אוֹמֵר אָדָם נִכְנָס לְשֵׁם וְכִסָּה אוֹתָהּ, וְרַב בְּנֵי אָדָם אֵין טְהוּרִין לְחֲטָאת : אִם יְכוּלָה חֲלָדָה לְשִׁתּוֹת הַיְמִנָה פְּסוּלָה. אֲבָל אִם אֵינָה יְכוּלָה לְשִׁתּוֹת לֹא פְּסוּלִין לְהוֹ מִטְעַם שְׂמָא אָדָם טָמֵא נִכְנָס וְגִלָּה אוֹתָהּ [ב], דְּאֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְגִלוֹת אֶלָּא לְכִסּוֹת מִפְּנֵי הַשְּׂרָצִים, אֲבָל שְׂרָצִים דֶּרֶכּוֹן לְגִלוֹת וְאֵין דֶּרֶכּוֹן לְכִסּוֹת. וְדוֹקָא מְכֻסָּה וּמִצָּאָה מְגִלָּה חִישִׁינָן לְחֲלָדָה. אֲבָל מְגִלָּה וּמִצָּאָה מְגִלָּה כְּמוֹ שְׁהִנִּיחָה, לֹא חִישִׁינָן, אֲף עַל פִּי שְׁחִשּׁוּ לְסַפֵּק מִיָּם מְגִלִּין [ג], דְּחִמְיָרָא סְכִנְתָּא מְאֻסְרָא : אוֹ נַחֵשׁ לְדַבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל. דְּאָמַר לְעִיל [ד], אֲף הִנְחֵשׁ פּוֹסֵל מִפְּנֵי שְׁהוּא מְקִיא : הַחֲטָאת. אֲפֹר חֲטָאת אוֹ מִיָּם הַמְּקַדְּשִׁים שְׁהִיוּ בְּאֵהָל הַמִּת בְּתוֹךְ כְּלֵי שֵׁישׁ עָלְיוֹ צְמִיד פְּתִיל : אֵינָן נְצוּלִין. וְנִפְסְלִין. מְדַכְּתִיב וְהִנִּיחַ בְּמִקּוֹם טְהוֹר וְהֵאֵי לְאוֹ מְקוֹם טְהוֹר הוּא. אֲבָל כְּלִים הַעוֹמְדִים לְהִנִּיחַ בָּהֶן מִי חֲטָאת אוֹ אֲפֹר חֲטָאת, וְכֵן אֲזוּב הַמְתַּקֵּן לְהַזִּית בּוֹ [ה], נְצוּלִין בְּצְמִיד פְּתִיל :

כָּל הַסֵּפֶק טְהוֹר לְתַרוּמָה. כָּל סֵפֶק שְׂאֵם נוֹלָד אוֹתוֹ סֵפֶק בְּתַרוּמָה הַתַּרוּמָה טְהוּרָה, אִם נוֹלָד כִּיּוֹצֵא בּוֹ בְּחֲטָאת, טְהוֹר : וְכָל הַתַּלוּי לְתַרוּמָה. וְכָל סֵפֶק שְׂאֵם נוֹלָד בְּתַרוּמָה תּוֹלִין לֹא אוֹכְלִין וְלֹא שׁוֹרְפִין, אִם נוֹלָד כִּיּוֹצֵא בּוֹ בְּחֲטָאת, יִשְׁפֹּד הָאֲפֹר אוֹ הַמִּים הַמְּקַדְּשִׁים. וּבְמַסְכַּת טְהוּרוֹת פֶּרֶק הַזּוֹרֵק טְמֵאָה, תִּנְיִין לְהוֹ לְסַפֵּק הַטְּהוֹר וְלְסַפֵּק שְׁעַל יָדָיו תּוֹלִין בְּתַרוּמָה : אִם עָשׂוּ עַל גְּבִיּוֹ טְהוּרוֹת. אִם הִזָּה בְּאֲפֹר זֶה שְׁנִטְמָא בְּסַפֵּק הַתַּלוּי לְתַרוּמָה, וְעָשָׂה טְהוּרוֹת עַל יָדֵי אוֹתָהּ הִזָּאָה, תּוֹלִין אוֹתָם טְהוּרוֹת וְלֹא אוֹכְלִין וְלֹא שׁוֹרְפִין : הַרְפָּפוֹת. כְּמִין שְׂבָכוֹת שֶׁל עֵץ : טְהוּרוֹת לְקַדְּשׁ לְתַרוּמָה וְלְחֲטָאת. לְפִי שְׂאֵינָן כְּלִים וְגַם אֵינָן רְאוּיִין לְמַדְרֵס : הַרְעָדוֹת. עֲצִים שְׂאֵינָן מְהַדְּקִים יָפָה זֶה בְּזֶה וּכְשֶׁאָדָם נִשְׁעָן עָלֵיהֶם רוֹעֲדִים וּמִתְנַעֲנְעִים : טְמֵאוֹת לְחֲטָאת. פְּעָמִים שְׂאָדָם יוֹשֵׁב עָלֵיהֶן וְרְאוּיִין לְטָמֵא מוֹשֵׁב. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי אֶלְיָעָזָר :

אם יש בה כפיצה. דאכל פחות מפביצה אינו מטמא: בין טהורה בין טמאה המים טמאים. דטהרת תרומה, טמאה היא אצל חטאת: והאוכלה חיב מיתה. דנטמא במי חטאת בשעה שאוכלה, ותרומה בטמאת הגוף במיתה: רבי יוסי אומר בטהורה המים טהורים. דסבירא ליה לרבי יוסי שאין הטהור לתרומה מטמא את מי חטאת. ואין הלכה כרבי יוסי: שהכניס ראשו ורבו לתוך מי חטאת. רבנן גזרו טמאה על הבא ראשו ורבו במים שאובין, כמפרש פירק קמא דשבת, והוא משמנה עשר דבר שגזרו בו ביום, ומי חטאת מים שאובין ניהו, הלכך כשהכניס ראשו ורבו בהם נטמא, ומשנטמא ואינו טהור למי חטאת, חוזרים מי חטאת ומטמאים אותו ונעשה ראשון לטמאה, שאין מי חטאת מטמאים את הטהור להם, אבל כשאינו טהור להם מטמאים אותו:

פרק יא - משנה ד

כל הטעון ביאת מים מדברי תורה. כגון הנוגע בכל אבות הטמאות: מטמא את הקדש ואת התרומה. לפי שהוא ראשון, עושה שני בחלין ובמעשר, ושלישי בתרומה, ורביעי בקדש: לאחר ביאתו. שטבל ולא העריב שמשו, יש לו דין שני לטמאה, ועושה שלישי בתרומה, ורביעי בקדש: וחכמים אומרים פוסל בקדש. כשם שטבול יום פוסל בתרומה, כן פוסל בקדש, ואינו מטמא בקדש, דכיון שטבל קלישא טמאתו, ופסול משוי, טמא לא משוי: ואם בא אל המקדש. כל הטעון טבילה מן התורה שבא אל המקדש, דהינו לעזרת ישראל, אפלו לאחר שטבל קדם שיעריב שמשו, חיב. ואף לעזרת נשים אסור טבול יום לקנס, אבל אינו חיב אלא בעזרת

פרק יא - משנה ה

כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים. כגון אכל אכלין טמאין, ושטה משקין טמאין, והידים, והפלים שנטמאו במשקין, וכיוצא בהן: וחכמים אוסרים במעשר. והלכה כחכמים: לאחר ביאתו. לאחר שטבל, מיד התר בכלם ואין צריך הערב שמש [יא]: ואם בא אל המקדש פטור. דלא אסרה תורה ביאת המקדש אלא על מי שנטמא באב הטמאה דאורייתא, כדכתיב (ויקרא ה) בטמאת אדם או בבהמה טמאה או בכל שרץ טמא:

פרק יא - משנה ו

מטמא את מי חטאת. ואפלו לאחר שטבל, אם לא טבל לשם חטאת כאלו לא טבל, דתנו בפרק אין דורשין (מגינה דף יח) טבל לקדש והחזק לקדש אסור בחטאת. אבל משטבל לשם חטאת, אפלו טבול יום דאורייתא שפסול לתרומה ולקדש, פשר לחטאת, דטבול יום פשר בפרה: **ומזה מי חטאת במגע ובמשא**. ובהא פלי עלמא לא פליגי. אבל באזוב המכשר לקבל טמאה, ומשום דאכל הוא צריך הכשר שיבא עליו מים, וכן במים שאינן מקדשים ועומדים לקדש, וכלי ריקם הטהור ועומד כדי להניח בו אפר חטאת, בהא פליגי רבי מאיר וחכמים. והלכה פחכמים:

פרק יא - משנה ז

כל אזוב שיש לו שם לוי. שרגילין ללוות עמו שם אחר, כגון הנד דמפרש לקמן: **אזוב זה**. כלומר אזוב סתם שהרואה אותו אומר זה אזוב הוא בסתם: **ושל תרומה טמאה**. שאזוב של גנה חיב בתרומה פשלקטו לאכילה. והא קא משמע לן דאף על גב שהיא פחות מפביצה, שאינו מטמא מי חטאת, אפלו הכי הזאתו פסולה, כיון שהאזוב עצמו טמא **[יג]**: **ושל טהורה לא יזה**. מפני שמפסיד את התרומה: **תמרות**. כמין גרגרין שיש בראשי האזוב: **אין חיבין על היונקות**. טמא שהזו עליו ביונקות ובא בהזאה זו אל המקדש, אינו חיב: **רבי אליעזר אומר וכו'**. ואין הלכה כרבי אליעזר: **גבעולים שלא גמלו**. כל זמן שהפרח מנח בתוך כיסו קדם שיפתח:

פרק יא - משנה ח

מנגבו. כדי שלא יתערבו מים הפשרים בפסולים: **אף על פי שנגבו פסול**. ואף על פי שלא נטמא **[יט]**, משהכשר לקבל טמאה פסול: **לקטו לחטאת**. להזות בו מי חטאת: **כמלקט לעצים**. ומנגבו והוא כשר. וכן הלכה:

פרק יא - משנה ט

שְׁלֵשָׁה קְלָחִין וּבֵהֶן שְׁלֹשָׁה גְבָעוּלִין. גְּבָעוּל אֶחָד בְּקָלַח אֶחָד. וּשְׁלֹשָׁה קְלָחִים דְּבָעִינוּ, יִלְפִינוּ לְקִיחָה לְקִיחָה **[יח]** מֵאֲגָדַת אֶזוּב מִפְּסַח מִצְרַיִם, מֵהַלֵּן שְׁלֹשָׁה, דְּבִהְכִי מִקְרֵי אֲגָדָה, אִף כָּאֵן שְׁלֹשָׁה: **מִפְּסָגוּ**. מִפְּרִידוֹ וּמִחֻלְקוֹ שֶׁיְהִיוּ הַשְּׁלֹשָׁה קְלָחִים מִפְּרָדִים זֶה מִזֶּה: **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִצּוֹת אֶזוּב שְׁלֹשָׁה**. רַבִּי יוֹסִי מַחְמִיר טְפִי מִתְּנָא קִמָּא, דְּלְרַבִּי יוֹסִי תַחֲלָתוֹ שְׁנַיִם פְּסוּל, וְלִתְנָא קִמָּא תַחֲלָתוֹ שְׁנַיִם כָּשֶׁר, וְאִינוּ פְּסוּל עַד שֶׁיְהִי תַחֲלָתוֹ כְּשִׁירִיו, אֶחָד. וְדִקְאָמַר תְּנָא קִמָּא מִצּוֹת אֶזוּב שְׁלֹשָׁה קְלָחִים, לְמִצְוָה בְּעֻלְמָא וְלֹא לְעַב. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי: **וְגֵרְדָמִי כָּל שְׁהוּא**. גֵּרְדָמִי הַגְּבָעוּל כָּל שְׁהוּא. וּשְׁיָרִיו וְגֵרְדָמִי תְּרִי מְלִי נִינְהוּ, דְּשִׁירִיו הוּוּ שְׁיָרִי הַשְּׁלֹשָׁה קְלָחִין, דְּהִינוּ שְׁנֵי קְלָחִין, וְגֵרְדָמִי הוּא הַגְּבָעוּל עֲצָמוֹ דְּאֲגָרְדוּם וְנִשְׁבֵּר וְנִשְׁתִּיר מִמְּנוּ כָּל שְׁהוּא:

פרק יב

פרק יב - משנה א

הָאֶזוּב הַקָּצֵר מְסַפְקוּ. מֵאֲרִיכוֹ כְּדֵי סְפוּקוֹ: **וּבְכוּשׁ**. הוּא הַפְּלֵד שֶׁהַנָּשִׁים טוֹוֹת בּוּ: **וְטוֹבֵל וּמַעֲלָה**. וְאִף עַל גַּב דְּכַתִּיב וְלָקַח אֶזוּב וְטָבַל בַּמַּיִם, וְהוּא לֹקַח הַפְּלֵד שֶׁהָאֶזוּב נִתּוּן בְּרֵאשׁוֹ, שֶׁפִּיר קָרִינוּ בֵּיהּ וְלָקַח אֶזוּב, דְּלְקִיחָה עַל יְדֵי דְבָר אַחֵר שְׁמָה לְקִיחָה: **וְאוֹחֵז בְּאֶזוּב וּמִזָּה**. דְּבִהְזָאָה בְּעִינוּ שֶׁיְהִי אֹחֵז הָאֶזוּב בִּידוֹ **[א]**: **רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים כּוּ**. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן:

פרק יב - משנה ב

סֶפֶק מִן הַכּוֹשׁ סֶפֶק מִן הַחוּט כּוֹ. דְּבַעֲיֵנָּן הִזְאָה וְדָאֵי מִן הָאֲזוּב, מְשׁוּם דְּאִמְרִינָּן הַעֲמִיד טָמֵא עַל חִזְקָתוֹ: **מִחֲבָרוּ מִצָּה עֲלֵינוּ**. שְׁמָא מִתְמַצִּית מִי חֲטָאת שֶׁל כָּלִי אֶחָד הֶלֶךְ עַל הָאֲחֵר: **הִזְאָתוּ פְּסוּלָה**. דָּאֵי מִחֲבָרוּ מִצָּה עֲלֵינוּ אִין זֶה הִזְאָה מִן הָאֲזוּב: **טוֹבֵל וּמַעֲלָה כְּדָרְכּוּ**. וְלֹא אִמְרִינָּן מִתּוֹךְ שֶׁנִּדְחַק בְּפִיָּה לְצֵאת שְׁמָא יַחֲזֵרוּ הַמַּיִם לְתוֹךְ הַכָּלִי וְלֹא יִשְׁאַר בְּאֲזוּב כְּשַׁעוֹר [ג]: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הִזְיָה רֵאשׁוּנָה**. דְּהִזְאָה רֵאשׁוּנָה לֹא חִישִׁינָּן, אֲבָל הִזְאָה שְׁנִיָּה מִתּוֹךְ שֶׁנִּדְחַקוּ לְצֵאת וְגַם הִזְיָה מֵהֶם, נִתְמַעְטוּ בִּיּוֹתֵר וְחִישִׁינָּן בְּהִזְאָה שְׁנִיָּה שְׁמָא לֹא נִשְׁאָרוּ בְּאֲזוּב כְּשַׁעוֹר. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: **שְׁלֵא יִסְפֹּג**. שְׁלֵא יִקְנַח מִצְדָּדֵי הַכָּלִי אוֹ מְשׁוּלָיו. דְּכַתִּיב וְטָבֵל, וְלֹא מִסְפֹּג: **הִזְאָתוּ פְּסוּלָה**. דְּבַעֲיֵנָּן כְּוֹנֵת הִזְאָה [ה] וְהָרִי לֹא נַעֲשִׂית מִחֲשַׁבְתּוֹ: **וְאִפְלוּ הֵן מֵאָה**. וְלֹא בַעֲיֵנָּן הִזְאָה בְּפָנֵי עֲצָמָה לְכָל אִישׁ וְאִישׁ אוֹ לְכָל כָּלִי וְכָלִי:

פרק יב - משנה ג

עַל דְּבַר הַמְּקַבֵּל טְמֵאָה. אָדָם וְכָלִים: **עַל דְּבַר שְׂאִינוּ מְקַבֵּל טְמֵאָה**. בְּהִמָּה וְכָלִי אֲבָנִים: **אִם יֵשׁ בְּאֲזוּב לֹא יִשְׁנָה**. אִם נִשְׁתַּיֵּר בְּאֲזוּב כְּדִי הִזְאָה אִין צָרִיד לְחֹזֵר וְלְטָבֵל פְּעַם שְׁנִיָּה, אֲלֵא מִזָּה מֵאוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר בְּאֲזוּב עַל הַדְּבַר הַטְּמֵא וְעֵלְתָהּ לוֹ הִזְאָה, דְּכַתִּיב וְהִזָּה הִטְהַר עַל הַטְּמֵא, עַד שִׁיתְּכּוֹן לְהַזוֹת עַל הַטְּמֵא, הֶלְכָךְ כְּשֶׁנִּתְכּוֹן בְּשַׁעַת טְבִילַת הָאֲזוּב לְהַזוֹת עַל הַטְּמֵא לֹא יִשְׁנָה, אֲלֵא יִזָּה מִמָּה שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר בְּאֲזוּב. אֲבָל אִם טָבֵל הָאֲזוּב כְּדִי לְהַזוֹת עַל דְּבַר שְׂאִינוּ מְקַבֵּל טְמֵאָה, הוֹאִיל וְתַחֲלַת טְבִילָתוֹ פְּסוּלָה, כִּךְ הִזְאָתוֹ פְּסוּלָה, וְלֹא יִזָּה בְּמָה שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר בְּאֲזוּב עַד שִׁישְׁנָה: **הַמַּיִם הַמְּנֻטְפִין**. מִן הָאֲזוּב שֶׁהִטְבִּילוּ לְשֵׁם דְּבַר שְׂאִינוּ מְקַבֵּל טְמֵאָה, אִם הִטְבִּיל בְּאוֹתָם טְפוֹת אֲזוּב [ט] וְהִזָּה מֵהֶן, כְּשֶׁרִין: **לְפִיכֹךְ הֵן מְטֻמְאִין**. לְפִי שְׁלֵא עָשׂוּ מִצְוַתָּן, שֶׁהָרִי הִטְבִּילָה הָרֵאשׁוּנָה פְּסוּלָה הִיָּתָה, וְהָרִי אֵלּוּ הַטְּפוֹת כְּשֶׁאָר מִי חֲטָאת הַכְּשָׁרִים שֶׁהֵן מְטֻמְאִין:

פרק יב - משנה ד

הַמִּזָּה מִחֲלוֹן שֶׁל רַבִּים. שְׁעוּמֵד בְּחֲלוֹן שֶׁל רַבִּים וְהִזָּה שָׁם עַל הַטְּמֵאִים הַעוֹבְרִים, וְהִזָּה עַל הַטְּמֵא כְּסָבוֹר שֶׁהַמַּיִם שֶׁבְּיָדוֹ טְהוּרִים לְהִזְאָה: **וְנִמְצְאוּ**

פסולים. אם נכנס בהזאה זו למקדש, פטור הטמא מקרבן, דהוי כספק טמאה ברשות הרבים דספקו טהור. ופרש הרמב"ם הטעם, דטמא זה אנוס הוא (י), דלא הוה ליה לאסוקי אדעתיה ולבדק אם המים פשרין להזאה אם לאו, כיון שהיה עומד ברשות הרבים ומזה על הרבים. אבל העומד בחלון של יחיד ומזה, הוה ליה לטמא לבדק על המים אם פשרים אם לאו, וכיון דלא בדק, שגגה היא זו ולא אנס, ואם נכנס למקדש בהזאה זו חייב קרבן, דהוי כספק טמאה ברשות היחיד דספקו טמא: **שאין כהן גדול חייב על ביאת המקדש.** דכתיב (במדבר יט) ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל, מי שחטאו שוה לקהל דהינו ליחידים, פרט לכהן גדול שאין חטאו שוה ליחידים: **מחליקין היו.** כלומר כל כהן מי חטאת היו שם עד שהיו מחליקין בהן בני אדם, ואפלו הכי דורסים בהן, משום דלא מטמאין, הואיל ונעשית מצותן:

פרק יב - משנה ה

בכנפו. בכנף בגדו. לפי שהקרדס הצריך הזאה הוא אב הטמאה, וכשאוחז בכנפו נעשה הכנף ראשון (יג), אין האוחזו טמא, דאין אדם וכלים מקבלים טמאה אלא מאב הטמאה. ואף על פי שיש על הקרדס מים פדי הזיה, אין האוחזו טמא משום נושא מי הנדה, הואיל ונעשית מצותו כבר: **כדי שיטביל ראשי גבעולין ויזה.** חוץ ממה שהאזוב בולע: **פאלו הן על אזוב של נחשת.** שאינו בולע. דרואים המים הבלועים באזוב פאלו הן בעין להשלים שעור הזאה להיות הנושאן טמא. והא דכתיב (שם) ומזה מי הנדה דדרשינו מניה לנושא כשעור הזאה, הינו שאלו היו בעין היה בהן שעור הזאה. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק יב - משנה ו

המזה באזוב טמא. כגון אזוב של גנה שלקטו לאכילה: **אם יש בו כפיצה.** דזהו שעור אכל, בין לקבל טמאה בין לטמא אחרים: **והזאתו פסולה.** דכתיב [שם] והזה הטהר, שיהיה המזה טהור והאזוב טהור: **אפלו הן מאה.** כלן טמאין לחטאת, דאין מונין ראשון ושני בחטאת אלא כלן הן ותחלה:

שְׁנֵטְמָאוֹ אַחוּרָיו. בְּמִשְׁקִין טְמֵאִין. דְּלִשְׁאָר טְהוֹרוֹת לֹא נִטְמָא תוֹכוֹ, אֲבָל לְחֻטָּאת אֵינוֹ כֵּן: הַזּוֹג וְהַעֲנָבֶל חֲבוּר. שְׂאֵם הִזָּה עַל אֶחָד מֵהֶן, חֲבֵרוֹ טְהוֹר. וְזוֹג הוּא הַפְּעֵמוֹן, וְעֲנָבֶל הוּא הַפְּטִישׁ שֶׁבַּפְּנִים הַמְּכָה בַּפְּעֵמוֹן שֶׁעַל יָדוֹ מְקַשְׁקֵשׁ: כּוֹשׁ שֶׁל רוֹבֵן. פֶּלֶךְ שְׁטוּוּיִן בּוֹ אַרְבֵּי, הוּא הַגְּמִי שֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מַחְצְלָאוֹת: לֹא עַל הַכּוֹשׁ וְלֹא עַל הַפִּיקָה. כְּלוּמַר לֹא יִזָּה לֹא עַל זֶה לְבַדּוֹ וְלֹא עַל זֶה לְבַדּוֹ, דְּלֹא הוּוּ חֲבוּר. אֲבָל צְרִידָה לְהַזּוֹת עַל שְׁנֵיהֶן: פִּיקָה. מֵה שְׂמִשְׁמִימִין בְּסוּף הַכּוֹשׁ לְהַכְּבִידוֹ קְרוּי פִּיקָה. בְּלַע"ז פּוֹרְסֵל"ו: וְאִם הִזָּה. עַל אֶחָד מֵהֶן בְּלֶבֶד, מִזָּה. וְרַמְבַּ"ם פִּרֵּשׁ, לֹא עַל הַכּוֹשׁ וְלֹא עַל הַפִּיקָה, אֶלָּא עַל קִנְיַת הַבְּרִזָּל שֶׁרְגִילִין לְתַתּ בְּרֵאשׁ הַכּוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא צְנוּרָא. וְעַלֵּיו מִזִּין מִפְּנֵי שֶׁהוּא עֵקֶר הַכְּלִי, וְעוֹלָה הַהִזָּאָה לַכּוֹשׁ וְלַפִּיקָה: שֶׁל פְּשֵׁתָן חֲבוּר. שֶׁהַפֶּלֶךְ שְׁטוּוּיִן בּוֹ פְּשֵׁתָן דִּרְכּוֹ לְהִיּוֹת הַפִּיקָה מְחַבֵּרֶת בְּכּוֹשׁ: עוֹר שֶׁל עֲרִיסָה. עוֹר שְׂמִשְׁמִימִין בְּעֲרִיסָה שֶׁל קֶטַן וְדִרְכּוֹ לְהִיּוֹת מְחַבֵּר בְּעֲרִיסָה [יח]: הַמִּלְבָּן. כְּמִין קְעָרוֹת שֶׁל עֵץ חֲקוּקוֹת שֶׁמְכַנִּיסִין בּוֹ כְּרַעֲי הַמְּטָה שֶׁלֹּא יִרְקְבוּ מִלְּחֻלּוּחֵית הָאֶרֶץ. וְדוּמָה לוֹ בַּפֶּרֶק הַמוֹכֵר אֶת הַבַּיִת בְּבָבָא בִּתְרָא, מִלְּבָנוֹת שֶׁל כְּרַעֲי הַמְּטָה: אֵינוֹ חֲבוּר לֹא לְטְמָאָה. דָּאִם נִטְמָא זֶה לֹא נִטְמָא זֶה [כ]: וְלֹא לְטְהוּרָה. דָּאִם הִזָּה עַל זֶה לֹא הִזָּה עַל זֶה: הַקְּדוּחוֹת חֲבוּר. כְּגוֹן יָדוֹת הַסְּכִינִים שֶׁהַבְּרִזָּל נִכְנָס לְתוֹךְ הַבַּיִת יָד שֶׁל עֵץ אִו שֶׁל עֵצִים וּמְחַבֵּר בּוֹ הוּוּ חֲבוּר, נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן נִטְמָא חֲבֵרוֹ, וְכֵן אִם הִזָּה עַל אֶחָד מֵהֶן הִזָּה עַל חֲבֵרוֹ. קְדוּחוֹת, לְשׁוֹן מִקְדָּשׁ: אֵף הַחֲרוּקוֹת. לְשׁוֹן וַיִּחַרְקוּ שׁוֹן (אֵיכָה ב), כְּלוּמַר אֵף הַיָּדוֹת שֶׁהֵן חֲדוֹת בְּרֵאשׁוֹן וּמְכַנִּיסִין חֲדָן בְּנִקְבַּ שֶׁעוֹשִׂין בְּרֵאשׁ הַכְּלִי, כְּגוֹן בַּיִת יָד שֶׁל רֵמַח, אֵף אֵלוֹ הוּוּ חֲבוּר. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹחֲנָן בֶּן נוּרִי:

הַסְּלִים שֶׁבַּקְּנֵתֶל. סְלִים שֶׁדִּרְכּוֹן לְהוֹלִיךְ בְּהֵן פְּרוֹת אוֹ זָבָלִים עַל גַּבֵּי הַחֲמוּר וְהֵן מְחַבְּרִין זֶה בְּזֶה: מְטָה שֶׁל טְרַבָּל. כְּמִין עֵז שֶׁל בְּרִזָּל שֶׁדִּשְׁטִין בּוֹ אֶת הַתְּבוּאָה [כא]: קָרוֹן שֶׁל כְּלִיבָה. הַמְּטָה שֶׁל מִתִּים עוֹשִׂים לָהּ כְּמִין קָרוֹן שֶׁל בְּרִזָּל וְקוֹשְׁרִין בּוֹ הַמֵּת שֶׁלֹּא יִפֹּל. וְקוֹרִים לְמְטָה שֶׁל מִתִּים כְּלִיבָה, שֶׁהִיא עֲשׂוּיָה כְּכֻלּוֹב שֶׁל עוֹפּוֹת: וְקָרוּנִים שֶׁל יוֹצְאֵי דְרָכִים. קָרוּנֵי בְּהֵמָה וְחִיָּה שֶׁמּוֹלִיכִים עִמָּהֶם עוֹבְרֵי דְרָכִים לְמַלְאוֹת בְּהֵן מִים לְשִׁתּוֹת: וְשִׁלְשֵׁלַת הַמִּפְתָּחוֹת. שִׁלְשֵׁלַת שְׁתוּלִים בְּהַּ הַמִּפְתָּחוֹת: וְשִׁלְשֵׁלַת שֶׁל כּוֹבְסִים. דֶּרֶךְ

הכּוּבְּסִים לְשַׁלַּל הַבְּגָדִים זֶה עִם זֶה הַקָּטָן עִם הַגָּדוֹל בְּשִׁבִיל שְׁלֹא יֵאבֹד:
וְהַבְּגָד שֶׁהוּא תְּפִיז בְּכֻלָּאִים. שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת שֶׁל בְּגָד צָמַר שֶׁתִּפְרָן בְּחוּטֵי
פְּשָׁתוֹ וְסוּפוֹ לְהַפְרֹד מְשׁוּם אֲסוּר כְּלָאִים, וְכֵן שְׁלַל שֶׁל כּוּבְּסִים סוּפוֹ
לְהַפְרֹד, וְאַפְלוּ הַכִּי הוּי חֲבוּר לְטַמְאָה:

פרק יב - משנה י

מחם. קמקום של נחשת שמחממים בו המים: חוץ מטמטום
ואנדרוגינוס. לפי שהן ספק אשה, ואשה אינה כשרה להזות, דכתיב וטביל
במים איש טהור, איש ולא אשה, טהור, לרבות את הקטן [נד]. והזאה
יליף מטבילה דאתקוש להדדי: האשה מסעדתו. מסיעתו, כדמפרש
בסיפא דאוחזת לו במים: אם אחזה בידו אפלו בשעת הזאה פסול. לא
מבעיא בשעת טבילה, דכי כתיב איש ולא אשה, בטבילה הוא דכתיב,
אלא אפלו בשעת הזאה דלא כתיב קרא בהזאה, אפלו הכי אם אחזה
בידו, פסול, דגמרינן הזאה מטבילה:

פרק יב - משנה יא

ביום והזה בלילה פסול. דכתיב והזה הטהר על הטמא ביום השלישי
וביום השביעי, ביום ולא בלילה. ואתקש טבילה להזאה, דכתיב וטביל
במים איש טהור והזה, מה הזאה ביום אף טבילת אזור ביום: טובל
בלילה ומזה ביום. היכא דשקה טבילתו ולא הזה ביום השביעי, כשפא
להזות בשמיני או בתשיעי ועשירי יכול להקדים טבילה להזאה. אבל
הטובל בשביעי כמצותו, מזה תחלה ואחר כך טובל, דכתיב וחטאו ביום
השביעי, והדר וכבס בגדיו ורחץ במים: משעלה עמוד השחר פשר.
דמשם ואילך הוא יום, דכתיב (בנחמיה ד) ואנחנו עשים במלאכה וחצים
מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים, וכתיב (שם) והיו לנו
הלילה משמר והיום מלאכה: